

“Ziraat Bank Azərbaycan” Açıq Səhmdar Cəmiyyəti

**31 dekabr 2023-ci ildə bitən il üçün
Maliyyə Hesabatları və
Müstəqil Auditorların Hesabatı**

Ziraat Bank Azərbaycan Açıq Səhmdar Cəmiyyəti

Mündəricat

	Səhifə
Müstəqil auditor rəyi	1-2
Maliyyə vəziyyəti barədə hesabat	3
Mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabat	4
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	5
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	6
Maliyyə hesabatlarına dair qeydlər	7 - 62

Müstəqil auditorun rəyi Ziraat Bank Azərbaycan Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin Səhmdarlarına

Müstəqil auditorun rəyi
Ziraat Bank Azərbaycan Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin Səhmdarlarına

Maliyyə hesabatlarının auditi barədə hesabat

Rəy

Biz “Ziraat Bank Azərbaycan” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin (“Bank”) 31 dekabr 2023-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, eləcə də əsas mühasibat uçotu siyasətləri və sair izahedici məlumatları əhatə edən qeydlərdən ibarət olan maliyyə hesabatlarının auditi aparıldıq.

Bizim rəyimizə görə, əlavə edilən maliyyə hesabatları bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından, Bankın 31 dekabr 2023-ci il tarixinə maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarına (BMHS) uyğun olaraq düzgün əks etdirir.

Rəy üçün əsas

Biz audit yoxlamasını Beynəlxalq Audit Standartlarına (BAS) uyğun aparmışıq. Həmin standartlara görə bizim məsuliyyətlərimiz hesabatımızın Maliyyə Hesabatlarının Auditi üzrə Auditorların Məsuliyyəti hissəsində təqdim edilir. Biz Mühasiblər üçün Beynəlxalq Etik Standartlar Şurasının Peşəkar Mühasiblərin Etika Məcəlləsinə (IESBA Məcəlləsi) və Azərbaycan Respublikasında maliyyə hesabatlarının auditi müvafiq olan etik tələblərə əsasən Şirkətdən müstəqillik və bu tələblər və IESBA Məcəlləsi üzrə digər etika məsuliyyətlərimizi yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Maliyyə Hesabatları üzrə İdarəetmə və Audit Komitəsinin vəzifələri

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının MHBS-a uyğun olaraq hazırlanmasına və ədalətli təqdim edilməsinə və fırıldaqçılıq və ya səhvə görə əhəmiyyətli təhriflərdən azad maliyyə hesabatlarının hazırlanmasını təmin etmək üçün rəhbərliyin zəruri hesab etdiyi daxili nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən rəhbərlik Bankın fəaliyyətini davam etdirmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, müvafiq hallarda fəaliyyətin fasiləsizliyi ilə bağlı məsələlərin açıqlanmasına və rəhbərlik Bankı ləğv etmək və ya fəaliyyətini dayandırmaq niyyətində olmadığı halda, mühasibat uçotunun fasiləsizliyi prinsipindən istifadə etməyə cavabdehdir. əməliyyatlar, ya da bunu etməkdən başqa real alternativ yoxdur.

Audit Komitəsi Bankın maliyyə hesabatlarının verilməsi prosesinə nəzarət etmək üçün məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə Hesabatlarının Auditi üzrə Auditorların Məsuliyyətləri

Məqsədlərimiz bütövlükdə maliyyə hesabatlarında saxtakarlıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olub-olmaması barədə əğlabatan əminlik əldə etmək və rəyimizi özündə əks etdirən auditor hesabatını təqdim etməkdir. Ağlabatan əminlik yüksək səviyyəli təminatdır, lakin BAS-lərə uyğun olaraq aparılan auditin həmişə əhəmiyyətli təhrifi aşkar edəcəyinə zəmanət deyil. Təhriflər fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yarana bilər və onların fərdi və ya məcmu şəkildə istifadəçilərin bu maliyyə hesabatları əsasında qəbul edilən iqtisadi qərarlarına təsir göstərməsi əğlabatan olaraq gözlənilməli təqdirdə əhəmiyyətli hesab edilir.

Beynəlxalq Audit Standartları əsasında aparılan audit yoxlamasının bir hissəsi kimi biz audit prosesində peşəkar mühakimə və peşəkar skeptisizm prinsipi tətbiq edirik. Biz həmçinin:

- Maliyyə hesabatlarında saxtalaşdırma və ya səhvlərdən irəli gələn ciddi təhrif risklərini aşkarlayır və təhlil edir, bu risklərə cavab verən audit prosedurları hazırlayır və icra edir və rəyimiz üçün əsas təşkil edəcək kafi və müvafiq dəlil toplayırıq. Saxtakarlıqdan irəli gələn ciddi təhrifləri aşkarlamama riski səhvlərdən qaynaqlanan riskdən daha yüksəkdir, belə ki saxtakarlıq əlbir olma, saxtalaşdırma, məqsədli buraxma, təhrif və ya daxili nəzarətin yetərsizliyi kimi hallarla əlaqəli olur.
- Mövcud şərtlərdə müvafiq olacaq, lakin Bankın daxili nəzarətinin səmərəliliyi ilə bağlı rəy bildirmək məqsədi daşımayan audit prosedurları hazırlamaq üçün auditə müvafiq daxili nəzarət haqqında anlayış əldə edirik.
- İstifadə olunan uçot siyasətlərinin, uçot smetalarının və rəhbərlik tərəfindən açıqlanan əlaqədar məlumatların müvafiqliyini təhlil edirik.
- Rəhbərliyin uçotun davamlılıq prinsipindən istifadəsinin müvafiqliyinə və Bankın davamlılıq prinsipini davam etdirmə imkanına dair ciddi şübhələr yarada biləcək hadisə və ya şərtlərlə əlaqədar ciddi qeyri-müəyyənliyin olub olmaması ilə bağlı əldə edilmiş dəlillər əsasında yekun rəy bildiririk. Bizim yekun rəyimizdə ciddi qeyri-müəyyənlik mövcuddur deyilsə, auditor hesabatımızda maliyyə hesabatlarında əlaqədar məlumatlara diqqət çəkməyimiz, yaxud da bu cür məlumatlar müvafiq olmazsa, rəyimizi dəyişdirməyimiz tələb olunur. Bizim yekun rəylərimiz auditor hesabatımızın hazırlanma tarixinədək əldə edilmiş audit dəlillərinə əsaslanır. Bununla belə, gələcək hadisə və şərtlər Şirkətin işində davamlılıq prinsipini poza bilər.
- Maliyyə hesabatlarının, o cümlədən açıqlanan məlumatların ümumi təqdimatı, strukturu və məzmunu, həmçinin hesabatların obyektiv təqdimatının əsasını təşkil edən başlıca əqd və hadisələri əks etdirib etdirmədiyini təhlil edirik.

Biz auditin və mühüm audit tapıntılarının, o cümlədən audit yoxlaması zamanı daxili nəzarətdə aşkarladığımız mühüm çatışmazlıqların nəzərdə tutulan əhatə dairəsi və zamanlaması ilə bağlı idarəetmə üzrə məsul tərəflərlə əlaqədə oluruq.

Grant Thornton
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Tarix: 19 Mart, 2024

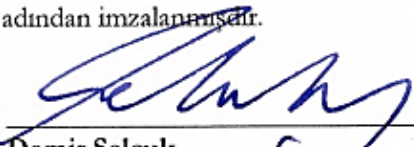

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT 31 DEKABR 2023-Cİ İL TARİXİNƏ

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Qeydlər	31 Dekabr 2023	31 Dekabr 2022
AKTİVLƏR			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri və ARMB-də verəndirilmiş məcburi ehtivatlar	7	146,828	142,285
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	8	25,881	19,273
Investisiya qiymətli kağızları	9	49,048	31,749
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	10	381,933	306,319
Əmlak və avadanlıqlar	11.1	22,182	22,569
Qeyri maddi aktivlər	11.2	3,907	3,331
Təxirə salınmış vergi aktivləri	22	90	25
Digər maliyyə aktivləri	12	1,710	1,046
Digər qeyri-maliyyə aktivləri	12	1,700	1,093
CƏMI AKTİVLƏR		633,279	527,690
ÖHDƏLİKLƏR			
Banklara ödəniləcək vəsaitlər	13	76,459	80,090
Müştəri hesabları	14	441,561	340,649
İcarə öhdəliyi	15	4,371	4,092
Digər maliyyə öhdəlikləri	16	1,155	923
Digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri	16	1,407	1,837
CƏMI ÖHDƏLİKLƏR		524,953	427,591
KAPİTAL			
Nizamnamə kapitalı	17	65,500	65,500
Maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyərlə digər məcmu gəlir vasitəsilə yenidən qiymətləndirilməsi üzrə artıqlıq – xalis		1,046	674
Bölüşdürülməmiş mənfəət		41,780	33,925
CƏMI KAPİTAL		108,326	100,099
CƏMI ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		633,279	527,690

19 Mart 2024-cü il tarixində İdarə Heyəti tərəfindən təsdiq edilmiş və aşağıdakı şəxslər tərəfindən onların adından imzalanmışdır.

Demir Selçuk
Direktorlar Şurasının Sədri

Elmır Həsənlı
Maliyyə Direktoru

7-62-cı səhifələrdəki qeydlər hazırkı maliyyə hesabatlarının ayrılmaz tərkib hissəsidir.

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MƏNFƏƏT VƏ YA ZƏRƏR VƏ DİGƏR MƏCMU GƏLİR HAQQINDA HESABAT 31 DEKABR 2023-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Qeydlər	2023	2022
Faiz gəlirləri	18	48,779	33,263
Faiz xərcləri	18	(12,635)	(7,450)
Xalis faiz gəlirləri		36,144	25,813
Maliyyə aktivləri üzrə ehtimal olunan kredit zərəri xərci	19	(19,047)	(11,512)
Xalis faiz gəlirləri		17,097	14,301
Haqq və komissiya gəlirləri	20	8,151	6,389
Haqq və komissiya xərcləri	20	(4,265)	(3,563)
Xarici valyuta əməliyyatlarında alqı-satqı üzrə zərər çıxılmaqla gəlirlər		4,669	4,871
Xarici valyuta mübadiləsi üzrə (zərərlər)/gəlirlər, xalis		(213)	(230)
Kredit öhdəlikləri üzrə ehtimal olunan kredit zərərlərinin bərpası/(tutulması)		163	191
İnzibati və əməliyyat xərcləri	21	(16,259)	(12,873)
Müsadirə edilmiş aktivlərin ədalətli dəyərindəki dəyişiklik		(28)	(235)
Dividend gəlirləri		450	281
Digər gəlirlər, xalis		60	36
Vergidən əvvəl mənfəət		9,825	9,168
Mənfəət vergisi xərci	22	(1,970)	(1,585)
İL ÜZRƏ XALIS MƏNFƏƏT		7,855	7,583
İL ÜZRƏ CƏMI MƏCMU GƏLİR			
Maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyərle digər məcmu gəlir vasitəsilə yenidən qiymətləndirilməsi üzrə artıqlıq		465	842
Əlaqədar təxirə salınmış vergi effekti		(93)	(168)
İL ÜZRƏ CƏMI DİGƏR MƏCMU GƏLİR		372	674
İL ÜZRƏ ÜMUMİ MƏCMU GƏLİR		8,227	8,257
Bankın səhmdarlarına aid səhm üzrə mənfəət, əsas və azaldılmış (hər səhm üzrə AZN ilə)	23	119.92	115.77

7-62-cı səhifələrdəki qeydlər hazırki maliyyə hesabatlarının ayrılmaz tərkib hissəsidir.

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

KAPİTALDA DƏYİŞİKLİKLƏR HAQQINDA HESABAT 31 DEKABR 2023-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Bankın səhmdarlarına aid olan hissə			
	Nizamnamə kapitalı	Maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyərlə digər məcmu gəlir vasitəsilə yenidən qiymətləndirilməsi üzrə mənfəət - xalis	Bölüşdürülməmiş mənfəət	Cəmi
01 Yanvar 2022-ci il tarixinə qalıq	50,000	-	26,342	76,342
Səhm buraxılışı	15,500	-	-	15,500
İl üzrə xalis mənfəət	-	-	7,583	7,583
İl üzrə digər məcmu gəlir	-	674	-	674
İl üzrə ümumi məcmu gəlir	-	674	7,583	8,257
31 Dekabr 2022-ci il tarixinə qalıq	65,500	674	33,925	100,099
İl üzrə xalis mənfəət	-	-	7,855	7,855
İl üzrə digər məcmu gəlir	-	372	-	372
İl üzrə ümumi məcmu gəlir	-	372	7,855	8,227
31 Dekabr 2023-ci il tarixinə qalıq	65,500	1,046	41,780	108,326

7-62-cı səhifələrdəki qeydlər hazırki maliyyə hesabatlarının ayrılmaz tərkib hissəsidir.

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT 31 DEKABR 2023-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Qeydlər	2023	2022
Əməliyyat fəaliyyətindən yaranan pul vəsaitləri			
Alınmış faizlər		50,769	31,795
Ödənilmiş faizlər		(11,444)	(5,971)
Əldə edilmiş haqq və komissiyalar		8,131	6,438
Ödənilmiş haqq və komissiyalar		(4,265)	(3,563)
Xarici valyuta ilə əməliyyatlardan əldə olunmuş gəlir		4,669	4,871
İşçi hevəti ilə bağlı ödənilmiş xərclər		(7,380)	(5,624)
Ödənilmiş inzibati və əməliyyat xərcləri		(7,251)	(4,634)
Ödənilmiş vergilər		(2,126)	(3,110)
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyətindən yaranan pul vəsaitləri			
Xalis (artma)/azalma:		31,103	20,202
-ARMB-də yerləşdirilmiş məcburi ehtiyatlar		(31,069)	(8,335)
-banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər		(6,425)	(8,642)
-müştərilərə veriləcək kreditlər və avanslar		(76,851)	(86,510)
-digər aktivlər		(1,062)	(180)
Xalis artma/(azalma):			
-banklara ödəniləcək vəsaitlər		(4,155)	23,121
-müştəri hesabları		100,547	94,378
-digər öhdəliklər		(1,038)	(1,089)
Əməliyyat fəaliyyətindən yaranan xalis pul vəsaitləri		11,050	32,945
İnvestisiya fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitləri			
İnvestisiya qiymətli kağızlarının satın alınması		(17,390)	(850)
İnvestisiya qiymətli kağızlarının satışından və geri alınmasından əldə olunan gəlirlər		997	-
Əmlak və avadanlıqların satışından əldə edilən gəlirlər		59	-
İstifadə hüququ olan aktivlər istisna olmaqla, binaların və avadanlıqların alınması		(1,796)	(1,864)
Qeyri-maddi aktivlərin alınması		(1,352)	(612)
Alınmış dividend		450	281
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə istifadə edilən xalis pul vəsaitləri		(19,032)	(3,045)
Maliyyə fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitləri			
İcarə öhdəliyi üzrə əsas ödəniş	15	(705)	(693)
Səhm buraxılışı		-	15,500
Maliyyə fəaliyyəti üzrə daxil olan xalis pul vəsaitləri		(705)	14,807
Məzənnə dəyişikliklərinin pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə təsiri		(213)	(230)
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis artım		(8,900)	44,477
İlin əvvəlinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri		132,338	87,861
İlin sonuna pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	7	123,438	132,338

7-62-cı səhifələrdəki qeydlər hazırki maliyyə hesabatlarının ayrılmaz tərkib hissəsidir.

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

1 GİRİŞ

Bank Azərbaycan Respublikasında təsis olunmuşdur və Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərir. Bank Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq açıq tipli səhmdar cəmiyyəti formasında təsis edilmişdir. 31 dekabr 2023 və 2022-ci il tarixlərinə Bankın ana müəssisəsi T.C. Ziraat Bankası A.Ş. olmuşdur.

Bankın əsas fəaliyyəti. Bankın əsas fəaliyyəti Azərbaycan Respublikasında kommertiya və pərəkəndə bank əməliyyatları xidmətlərinin göstərilməsindən ibarətdir. Bank 30 dekabr 2014-cü il tarixində Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı (“ARMB”) tərəfindən bank fəaliyyətinin göstərilməsi üçün verilmiş 255 sayılı lisenziya əsasında fəaliyyətə başlamışdır, lakin Bank effektiv olaraq öz fəaliyyətinə 2015-ci ilin əvvəlindən başlamışdır. Bank 29 dekabr 2006-cı il tarixli “Əmanətlərin sığortalanması haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda nəzərdə tutulan əmanətlərin sığortalanması üzrə dövlət programında iştirak edir. Əmanətlərin Sığortalanması Fondu tərəfindən hər bir iştirakçıya bankda sığortalanmış əmanət üzrə əmanətin 100 faizi həcmində, lakin 100 (bir yüz) min manatdan çox olmamaq şərti ilə kompensasiya ödənilməsinə zəmanət verir. Fiziki şəxslərin sahibkarlıq fəaliyyəti ilə əlaqədar açdığı bank hesablarındakı pul vəsaitləri üzrə kompensasiya 20 (iyirmi) min manatdan çox olmamaqla, notariusların depozit hesablarında olan fiziki şəxslərə məxsus pul vəsaitləri üzrə kompensasiya isə həmin pul vəsaitlərinin 100 faizi həcmində ödənilir.

Bankın Azərbaycan Respublikasında 1 baş ofisi və 8 filialı (2022-ci il: 7) mövcuddur. 31 dekabr 2023-ci il tarixinə Bankın 176 əməkdaşı (2022-ci il: 154) olmuşdur.

Bankın hüquqi ünvanı və fəaliyyət göstərdiyi yer. Bankın hüquqi ünvanı Həsən bəy Zərdabi prospekti, 191, Yasamal rayonu, Bakı AZ1122, Azərbaycan Respublikasıdır.

Təqdimat valyutası. Hazırkı maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə (“AZN”) ifadə olunmuşdur.

Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğunluq haqqında bəyanat. Bu maliyyə hesabatları Beynəlxalq Mühəsibat Uçotu Standartları Şurası (“IASB”) tərəfindən buraxılmış Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarına (“BMHS”) və Maliyyə Hesabatlarının Şərhləri üzrə Beynəlxalq Komitəsi (“BMHİK”) tərəfindən verilmiş Şərhlərə uyğun hazırlanmışdır. Bundan əlavə, bu maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı tətbiq edilən uçot siyasəti 31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatan il üçün maliyyə hesabatlarında tətbiq edilənlərə uyğundur.

2 BANKIN ƏMƏLİYYAT MÜHİTİ

Bankın əsas əməliyyatları Azərbaycan Respublikasında aparılır. Azərbaycan iqtisadiyyatı gücləndirmək və şaxələndirmək üçün iqtisadi islahatları və hüquqi, vergi və normativ bazasını inkişaf etdirməyi davam etdirir. Bu baxımdan, Azərbaycan 2016-cı ildə milli iqtisadiyyatın və əsas iqtisadiyyat sahələrinin inkişafına dair strateji yol xəritələrini təsdiqləyib. Azərbaycan Respublikasında vergi, valyuta dəyişməsi və gömrük qanunvericiliyi də daxil olmaqla, qanunvericilik sürətlə dəyişir. Azərbaycan Respublikasının gələcək iqtisadi istiqaməti daha çox hökumət tərəfindən həyata keçirilən iqtisadi, maliyyə, qanunvericilik və monetar tədbirlərin həyata keçirilməsindən asılıdır. Bununla belə, Bankın maliyyə vəziyyətinə Azərbaycanda baş verən hadisələr təsir etməkdə davam edəcək; Bank hesab etmir ki, onun əməliyyatları ilə bağlı bu gözlənilməz hallar Azərbaycan Respublikasındakı analoji müəssisələrdən daha əhəmiyyətlidir. Bank rəhbərliyi mövcud şəraitdə bu hadisələri diqqətlə izləyir və yaxın gələcəkdə Bankın fəaliyyətinin davamlılığını və inkişafını dəstəkləmək üçün lazımi tədbirlər görür. Bu maliyyə hesabatlarına bu qeyri-müəyyənliklərin gələcək aydınlaşdırılması nəticəsində yarana biləcək hər hansı düzəlişlər daxil edilmir. Bu cür düzəlişlər, əgər varsa, onların məlum olduğu və qiymətləndirilə biləcəyi dövrdə hesabat veriləcəkdir. Azərbaycan Respublikasının kommertiya qanunvericiliyi, o cümlədən vergi qanunvericiliyi birdən çox sərhəyə yol verə bilər. Bundan əlavə, vergi orqanlarının sahibkarlıq fəaliyyəti ilə bağlı özbaşına qərarlar verməsi riski var. Rəhbərliyin Bankın biznes fəaliyyəti ilə bağlı mülahizələrinə əsaslanan rəftar vergi orqanları tərəfindən etiraz edilərsə, Bank əlavə vergilər, cərimələr və faizlər üçün hesablanı bilər. Ümumiyyətlə, vergi ödəyiciləri yoxlama ilindən əvvəlki üç təqvim ili ilə bağlı vergi yoxlamalarına məruz qalırlar. Bununla belə, başa çatmış

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

yoxlamalar yuxarı vergi müfəttişliklərinin tabeliyində olan vergi müfəttişliklərində aparılan vergi yoxlamalarının nəticələrinə baxaraq sonrakı əlavə vergi yoxlamalarının aparılması imkanını istisna etmir. Rəhbərlik hesab edir ki, 31 dekabr 2023-cü il tarixinə müvafiq qanunvericiliyin şərhli məqsəduyğundur və Bankın vergi və valyuta mövqeləri davamlı olacaqdır.

3. ƏSAS UÇOT PRİNSİPLƏRİNİN QISA XÜLASƏSİ

Maliyyə hesabatlarının tərtibatının əsasları. Bu maliyyə hesabatları Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartları Şurası (“IASB”) tərəfindən buraxılmış Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarına (“BMHS”) və Maliyyə Hesabatlarının Şərtləri üzrə Beynəlxalq Komitəsi (“BMHIK”) tərəfindən verilmiş Şərtlərə uyğun hazırlanmışdır. Bundan əlavə, bu maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı tətbiq edilən uçot siyasəti 31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatan il üçün maliyyə hesabatlarında tətbiq edilənlərə uyğundur.

Bu maliyyə hesabatları Bankın fəaliyyət göstərən müəssisə olduğunu və yaxın gələcəkdə fəaliyyətini davam etdirəcəyini nəzərə alaraq hazırlanmışdır. Bu maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı tətbiq olunan əsas uçot siyasətləri aşağıda verilmişdir.

Maliyyə hesabatlarının MHBS-a uyğun hazırlanması müəyyən kritik uçot təxminlərinin istifadəsini tələb edir. O, həmçinin rəhbərlikdən Bankın uçot siyasətinin tətbiqi prosesində öz mülahizələrini həyata keçirməsini tələb edir. Daha yüksək dərəcədə mühakimə və ya mürəkkəbliyi ehtiva edən sahələr və ya fərziyyələrin və təxminlərin maliyyə hesabatları üçün əhəmiyyətli olduğu sahələr 4-cü Qeyddə açıqlanır.

Maliyyə abtəri - əsas ölçülmə üsulları. Təsnifat formalarından asılı olaraq maliyyə alətləri ədalətli dəyerdə və ya amortizasiya edilmiş dəyərə qeydə alınır. Həmin qiymətləndirmə üsulları aşağıda əks etdirilir.

Ədalətli dəyər qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında könüllü şəkildə əməliyyat həyata keçirilərkən aktiv satmaq üçün alınacaq və öhdəliyi ötürərkən ödəniləcək dəyərdir. Ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq fəal bazarda alınıb-satıla bilən qiymət ilə təsdiqlənir. Fəal bazar qiymətlər haqqında davamlı olaraq məlumat əldə etmək üçün aktiv və öhdəliklər üzrə əməliyyatların kifayət qədər tez müddətdə və həcmdə həyata keçirildiyi bazardır.

Fəal bazarda alınıb-satılan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri ayrı-ayrı aktiv və ya öhdəliklərin bazar qiymətinin müəssisənin istifadəsində olan aktiv və ya öhdəliklərin miqdarına hasili nəticəsində alınan məbləğ kimi ölçülür. Bu hal hətta bazarın normal gündəlik ticarət dövryyəsi müəssisənin istifadəsində olan aktiv və öhdəliklərin qarşılınması üçün kifayət qədər olmadıqda və bir əməliyyat üzrə mövqələrin satılması üçün sifarişlərin yerləşdirilməsi bazar qiymətinə təsir etdikdə baş verir.

Əməliyyatın qiyməti haqqında bazar məlumatı olmayan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün pul axınlarının diskontlaşdırılması modelindən, həmçinin bazar şərtləri ilə həyata keçirilən analoji əməliyyatlar haqqında məlumatlara və ya investisiya olunan müəssisələrin cari dəyərinə əsaslanan modellərdən istifadə edilir. Ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi nəticələri aşağıda göstəriləndiyi kimi ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələrinə görə təhlil edilir: (i) 1-ci Səviyyəyə oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün aktiv bazarlarda kotirovka olunan (düzəliş edilməyən) qiymətlər ilə qiymətləndirmələr aiddir, (ii) 2-ci Səviyyəyə aktiv və ya öhdəlik üçün birbaşa (yəni qiymətlər) və ya dolayısı ilə (yəni qiymətlər əsasında hesablananlar) müşahidə edilə bilən əhəmiyyətli ilkin məlumatların istifadə edildiyi qiymətləndirmə üsulları ilə qiymətləndirmələr aiddir, (iii) 3-cü Səviyyəyə aid olan qiymətləndirmələr yalnız müşahidə oluna bilən bazar məlumatlarına əsaslanır (yəni qiymətləndirmə üçün əhəmiyyətli həcmdə müşahidə oluna bilməyən ilkin məlumatlar tələb edilir). Ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri arasında köçürmələr hesabat dövrünün sonunda baş vermiş hesab edilir. 27-ci Qeydə baxın.

Əməliyyat xərcləri əlavə xərcləri əks etdirir və birbaşa olaraq maliyyə alətinin alışı, buraxılması və ya satışı ilə əlaqəlidir. Əlavə xərc əməliyyat həyata keçirilmədiyi təqdirdə yaranmayan xərclərdir.

Əməliyyat xərclərinə agentlərə (satış üzrə agentlər kimi fəaliyyət göstərən işçilər daxil olmaqla), məsləhətçilərə, brokerlərə və dilerlərə ödənilmiş haqq və komissiyalar, tənzimləyici orqanlar və fond birjalarına ödəmələr, eləcə də mülkiyyət hüququnun köçürülməsi üzrə vergilər və rüsumlar daxildir.

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

Əməliyyat xərclərinə borc öhdəlikləri üzrə mükafat və ya diskontlar, maliyyələşdirmə xərcləri, daxili inzibati və ya saxlama xərcləri daxil edilmir.

Amortizasiya edilmiş dəyər əsas məbləğin ödənilməsi çıxılmaqla, lakin hesablanmış faizləri daxil etməklə, maliyyə aktivləri üçün isə dəyərsizləşmə zərərləri üzrə hər hansı silinməni çıxmaqla aktivlərin ilkin dəyərini əks etdirir. Hesablanmış faizlərə ilkin uçot zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ödəniş məbləği üzrə hər hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya edilmiş diskont və ya mükafat (verilmə zamanı təxirə salınmış komissiyalar daxil olmaqla, əgər varsa) ayrıca göstərilir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda müvafiq maddələrin qalıq dəyərinə daxil edilir.

Effektiv faiz metodu maliyyə alətinin qalıq dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində uçota alınması metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi, təxmin edilən gələcək pul ödənişlərini və ya daxilolmaları (kreditlər üzrə gələcək zərərlər istisna olmaqla) maliyyə alətinin gözlənilən fəaliyyət müddəti ərzində və ya müvafiq hallarda daha qısa müddət ərzində maliyyə alətinin xalis qalıq dəyərinə diskontlaşdırılan dəqiq dərəcədir. Effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aləti üçün nəzərdə tutulan dəyişkən faiz dərəcəsi üzrə kredit spredini əks etdirən mükafatlar və ya diskont və yaxud bazar qiymətlərindən asılı olaraq müəyyən edilməyən digər dəyişkən amillər istisna olmaqla, faiz dərəcələrinin növbəti dəyişdirilmə tarixinə qədər dəyişkən faizli alətlər üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini diskont etmək üçün istifadə edilir. Bu cür mükafatlar və ya diskontlar maliyyə alətinin gözlənilən tədavül müddəti ərzində amortizasiya edilir. Diskont dəyərini hesablanmasına müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış effektiv faiz dərəcəsinin ayrılmaz tərkib hissəsini təşkil edən bütün komissiyalar daxildir.

Maliyyə alətlərinin ilkin tanınması. Ticarət üçün qiymətli kağızlar, derivativlər və mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilmiş digər maliyyə alətləri, ilkin olaraq, ədalətli dəyərdə qeydə alınır. Bütün digər maliyyə alətləri əməliyyat məsrəfləri də daxil olmaqla, ilkin olaraq, ədalətli dəyərdə qeydə alınır. İlkin tanınma zamanı ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq əməliyyat qiyməti ilə sübut edilir. İlkin tanınma zamanı yalnız ədalətli dəyər ilə əməliyyat qiyməti arasında fərq olduqda yaranan mənfəət və ya zərər qeydə alınır. Ədalətli dəyər eyni maliyyə aləti ilə aparılan digər cari bazar əməliyyatlarının müşahidəsi və yaxud həmin bazarlardan əldə edilən məlumatlara əsaslanan qiymətləndirmə üsulu ilə sübut edilir.

Qanunvericilik və ya mövcud bazar qaydaları ilə müəyyən edilmiş vaxt çərçivəsində alınıb-satılması nəzərdə tutulan maliyyə aktivləri (“standart şərtlərlə həyata keçirilən” alış və satışlar) Bankın maliyyə aktivini almaq və ya satmaq öhdəliyini qəbul etdiyi əməliyyat tarixində qeydə alınır. Alış üzrə bütün digər əməliyyatlar müəssisənin həmin maliyyə aləti üzrə müqavilə tərəfi olduqda tanınır.

Maliyyə alətlərinin təsnifatı. Maliyyə aktivini amortizasiya dəyərində, digər məcmu gəlir vasitəsilə ədalətli dəyərdə (“DMGVƏD”) ölçülmüş dəyərdə və ya mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərdə (“MZVƏD”) təsnif edilir.

Maliyyə aktivini aşağıdakı şərtlərin hər ikisinə cavab verdikdə və MZVƏD kimi müəyyən edilmədikdə, amortizasiya olunmuş dəyərində ölçülür:

- Müqavilə üzrə pul axınlarını toplamaq üçün aktivləri saxlamaq məqsədi daşıyan biznes modeli çərçivəsində saxlanılır; və
- Müqavilə şərtləri müəyyənləşdirilmiş tarixlərdə ödənilməmiş əsas məbləğ üzrə yalnız əsas məbləğ və faizin ödənişlərindən (YƏMFÖ) ibarət olan pul axınlarına təkan verir.

Maliyyə aktivini aşağıdakı şərtlərin hər ikisini ödədikdə və MZVƏD kimi müəyyən edilmədikdə, DMGVƏD-də ölçülür:

- Həm müqavilə üzrə pul axınlarının toplanması və həm də maliyyə aktivlərinin satılması məqsədi daşıyan biznes modeli çərçivəsində saxlanılır; və

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

- Müqavilə şərtləri müəyyənləşdirilmiş tarixlərdə ödənilməmiş əsas məbləğ üzrə yalnız əsas məbləğ və faizin ödənişlərindən ibarət olan pul axınlarına təkan verir.

Ticarət üçün nəzərdə tutulmayan kapital qoyuluşunun ilkin tanınması zamanı Bank ədalətli dəyərdəki sonrakı dəyişiklikləri digər məcmu gəlirdə (DMG) təqdim etməyi seçə bilər. Bu seçim hər bir kapital qoyuluşu üçün ayrıca edilir.

Bütün digər maliyyə aktivləri MZVƏD-də ölçülən alətlər kimi təsnif edilir.

Bununla yanaşı, ilkin tanıma zamanı Bank amortizasiya olunmuş dəyərində və ya DMGVƏD-də ölçülmə tələblərinə uyğun gələn maliyyə aktivini MZVƏD kimi təsnif edə bilər, o halda ki, bu, meydana çıxacaq uçot uyğunsuzluğunu aradan qaldırsın və ya əhəmiyyətli dərəcədə azaltsın.

Biznes modelinin qiymətləndirilməsi. Bank maliyyə aktivinin saxlandığı biznes modelinin məqsədini qiymətləndirəcək, çünki bu, biznesin idarə olunması və məlumatların rəhbərliyə təqdim edilməsi üsulunu daha düzgün əks etdirir. Bu zaman aşağıdakı məlumatlar nəzərə alınır:

- portfel üçün müəyyən edilmiş siyasətlər və məqsədlər, həmin siyasətlərin praktikada tətbiqi, o cümlədən rəhbərliyin strategiyasının müqavilə üzrə faiz gəlirlərinin əldə edilməsinə, xüsusi faiz dərəcəsi profilinin saxlanmasına, maliyyə aktivlərinin müddətinin həmin aktivləri maliyyələşdirən öhdəliklərin müddətinə uyğunlaşdırılmasına və ya aktivlərin satışı vasitəsilə pul axınlarının realizasiyasına fokuslanıb/fokuslanmamasına;
- portfelin göstəriciləri necə qiymətləndirilir və Bankın rəhbərliyinə necə çatdırılır;
- biznes modelinin (və həmin biznes modeli çərçivəsində saxlanılan maliyyə aktivlərinin) performansına təsir edən risklər və bu risklərin necə idarə olunması;
- biznesin menecerləri necə mükafatlandırılır – məsələn, mükafatlandırma idarə olunan aktivlərin ədalətli dəyərindən və ya toplanmış pul axınlarından asılıdır mı; və
- əvvəlki dövrlərdə satışların tezliyi, həcmi və müddəti, bu satışların səbəbləri və gələcək satış fəaliyyəti barədə gözləntilər. Bununla belə, satış fəaliyyəti barədə məlumat ayrıca deyil, maliyyə aktivlərinin idarə olunması üzrə Bankı məqsədinə necə nail olunmasının və pul axınlarının necə realizasiya edilməsinin ümumi qiymətləndirilməsi çərçivəsində nəzərə alınır.

Müqavilə üzrə pul axınlarının yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişləri olub-olmamasının

qiymətləndirilməsi. Bu qiymətləndirmənin məqsədləri üçün “əsas məbləğ” dedikdə, ilkin tanıma zamanı maliyyə alətinin ədalətli dəyəri nəzərdə tutulur. “Faiz” dedikdə, pulun zaman dəyəri, müəyyən dövr ərzində ödənilməmiş əsas məbləğlə bağlı kredit riski və digər əsas kredit riskləri və xərcləri (məs. likvidlik riski və inzibati xərclər), eləcə də mənfəət marjası üçün ödəniş nəzərdə tutulur.

Müqavilə üzrə pul axınlarının yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişləri olub-olmamasının qiymətləndirilməsində Bank alətin müqavilə şərtlərini nəzərə alacaq. Bu qiymətləndirmə maliyyə aktivində həmin aktivin bu şərtə əməl etməməsi ilə nəticələnən, müqavilə üzrə pul axınlarının müddəti və ya məbləğini dəyişə bilən müqavilə şərtinin olub-olmamasını özündə əhatə edəcək.

Qiymətləndirmə zamanı Bank aşağıdakıları nəzərə alacaq:

- pul axınlarının məbləği və müddətini dəyişəcək şərti hadisələr;
- kapitalın borca nisbətinin xüsusiyyətləri;
- vaxtından əvvəl ödəniş və müddətin uzadılma şərtləri;
- bankın iddiasını müəyyənləşdirilmiş aktivlərdən pul axınlarına məhdudlaşdıran şərtlər məsələn, repressiz aktivlər; və
- pulun zaman dəyəri üzrə ödənişi dəyişən xüsusiyyətlər – məsələn, faiz dərəcələrinin mütəmadi olaraq yenilənməsi.

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

Maliyyə abtərinin yenidən təsnifi. Maliyyə aktivləri Bankın maliyyə aktivlərini idarə etmək üçün öz biznes modelini dəyişdirdikdən sonra dövr ərzində istisna olmaqla, maliyyə aktivləri ilkin tanınmalarından sonra yenidən təsnifləşdirilmir. Yenidən təsnifat perspektiv təsirə malikdir.

Maliyyə abtərinin dəyərsizləşməsi – EOKZ üzrə kredit zərəri ehtiyatı. Bank AD və DMGVƏD ilə ölçülmüş borc alətləri və kredit öhdəlikləri və maliyyə zamanəti müqavilələri üzrə EOKZ-u perspektiv əsasda ölçür. Bank EOKZ-u ölçür və hər hesabat dövrünə kredit zərəri üzrə ehtiyatı tanıyır. EOKZ ölçülməsi: (i) mümkün nəticələrin bir sıra qiymətləndirilməsi ilə təyin olunan qərəzsiz və ehtimalı məbləğini, (ii) pul vəsaitlərinin müddət dəyərini və (iii) keçmiş hadisələr, gələcək şərtlər və gələcək şəraitin proqnozları barədə hər bir hesabat dövrünün sonunda qeyri-adekvat xərc və səy olmadan mövcud olan bütün məqbul və dəstəklənən məlumatları əks etdirir.

AD ilə ölçülmüş borc vəsaitləri EOKZ üzrə ehtiyat çıxılmaqla maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında göstərilir. Kredit öhdəlikləri və maliyyə zamanətləri üçün, EOKZ üzrə ayrı ehtiyat, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında öhdəlik olaraq tanınır. DMGVƏD-də borc alətləri üçün EOKZ üzrə ehtiyat çıxılmaqla amortizasiya dəyərindəki dəyişiklik, mənfəət və ya zərər və digər qalıq dəyərindəki dəyişiklik isə DMG-də gəlirlər DMGVƏD borc alətləri üzrə zərərlər çıxılmaqla tanınır.

Bank dəyərsizləşmə üzrə üç mərhələli model təqdim edir. Bu model ilkin tanımadan sonra kredit keyfiyyətində dəyişikliyə əsaslanır. İlkin tanımada dəyərsizləşməyən maliyyə aləti 1-ci Mərhələyə təsnif edilir. 1-ci Mərhələdə maliyyə aktivləri EOKZ-un ömürlük hissəsinə bərabər olan miqdarda növbəti 12 ay ərzində mümkün olan nəticələrə və ya daha qısa müddətdə ("12 aylıq EOKZ") müqavilə müddətinə qədər ölçülür. Əgər Bank KRƏA-nı ilkin tanımadan sonra müəyyən edirsə, aktiv 2-ci Mərhələyə köçürülür və onun EOKZ-u ömürlük EOKZ əsasında, müqavilə əsasında son ödəmə müddətinə qədər, lakin, əgər varsa ehtimal olunan ödənişlər nəzərə alınmaqla hesablanır ("Ömürlük EOKZ"). Bankın KRƏA-nı müəyyən etməsi haqqında 24 sayılı Qeydə nəzər salın. Əgər Bank maliyyə aktivinin kredit üzrə dəyərsizləşməsini müəyyən edirsə, aktiv 3-cü Mərhələyə köçürülür və EOKZ Ömürlük EOKZ ilə ölçülür. Bankın kredit dəyərsizləşməsi üzrə aktiv və defolt anlayışları 24-cü Qeyddə açıqlanır. Satın alındıqda və ya əldə edildikdə kredit dəyərsizləşməsinə uğramış aktivlər ("SƏKD") üçün EOKZ hər zaman Ömürlük EOKZ ilə ölçülür. SƏKD aktivləri ilkin tanıma zamanı, məsələn, əldə edilmiş dəyərsizləşdirilmiş kreditlər kimi dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləridir. EOKZ ölçülməsində istifadə edilən giriş, fərziyyə və qiymətləndirmə üsulları haqqında, eyni zamanda Bankın EOKZ modellərində ehtimal edilən məlumatları özündə necə əhatə etdiyini izah edir.

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda EOKZ üzrə ehtiyatın təqdim edilməsi. EOKZ üzrə zərər ehtiyatları maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda aşağıdakı kimi təqdim olunur:

- amortizasiya olunmuş dəyərdə ölçülən maliyyə aktivləri: aktivlərin ümumi qalıq dəyərindən çıxılmaqla;
- kredit öhdəlikləri və maliyyə təminatı müqavilələri: ümumiyyətlə, ehtiyat kimi;
- maliyyə aləti həm çıxarılmış, həm də istifadə edilməmiş komponentdən ibarət olduğu halda və Bank, kredit öhdəliyi komponenti üzrə EOKZ-ni çıxarılmış komponentdən ayrı olaraq müəyyən edə bilmədiyi halda: Bank hər iki komponent üzrə birgə zərər ehtiyatı təqdim edir. Birləşdirilmiş məbləğ yerinə yetirilmiş komponentin ümumi qalıq dəyərindən çıxılmaqla təqdim edilir. Çıxarılmış komponentin ümumi məbləği üzrə zərər ehtiyatının hər hansı bir hissəsi ehtiyat kimi təqdim olunur; və
- DMGVƏD-də ölçülən borc alətləri: aktivlərin qalıq məbləği onların ədalətli dəyəri olduğu üçün, heç bir zərər ehtiyatı maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınmır. Bununla yanaşı, zərər ehtiyatı ədalətli dəyər ehtiyatının bir hissəsi kimi tanınır.

Maliyyə aktivlərinin silinməsi. Bank bütün praktiki bərpaetmə səylərini tükətdikdə və bərpa etmək üçün ağlabatan bir gözləntinin olmadığı qənaətinə gəldikdə, maliyyə aktivləri tamamilə və ya qismən silinir. Silinmələr tanınmanın dayandırılmasını əks etdirir.

Bank müqaviləyə əsasən ödənilən məbləğləri bərpa etmək istədiyi halda, hələ də icra fəaliyyətinə məruz qalan maliyyə aktivlərini silə bilər, lakin bərpa üçün ağlabatan bir gözlənti yoxdur.

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

Maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması. Bank aşağıdakı hallarda maliyyə aktivlərinin tanınmasını dayandırır: (a) aktivlər geri alındıqda və ya bu aktivlərlə əlaqədar pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə hüquqların müddəti başa çatdıqda və ya (b) Bank maliyyə aktivlərindən daxil olan pul vəsaitlərinin axını üzrə mülkiyyət hüququnu ötürdükdə və ya ötürülmə haqqında müqavilə bağladıqda və bu zaman (i) həmin aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə başqa tərəfə ötürdükdə və ya (ii) bu aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə ötürmədikdə və ya saxlamadıqda, lakin, həmin aktivlər üzrə nəzarət hüququnu özündə saxlamadıqda. Nəzarət qarşı tərəfin öz mülkiyyətində olan aktivi satış üzrə əlavə məhdudiyətlər qoymadan əlaqəli olmayan üçüncü tərəfə satmaq üçün praktiki imkana malik olmadığı hallarda saxlanılır.

Törəmə maliyyə alətləri. Bank normal fəaliyyəti zamanı valyuta və kapital bazarlarında xarici valyuta forvardları və kross-valyuta svopları (arxaya kreditlər) daxil olmaqla, müxtəlif törəmə maliyyə alətlərinə daxil olur. Qarşı tərəflər, əsasən, yerli banklar olur. Ədalətli dəyər kotirovka edilmiş bazar qiymətləri və ya əsas alətlərin cari bazar və müqavilə qiymətlərini və digər amilləri nəzərə alan qiymət modelləri əsasında qiymətləndirilir. Törəmə alətlər ədalətli dəyəri müsbət olduqda aktiv kimi, mənfi olduqda isə öhdəlik kimi qeydə alınır. Bu alətlərdən yaranan gəlirlər və zərərlər mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda xarici valyuta ilə ticarətdən yaranan zərərlər çıxılmaqla xalis mənfəətə daxil edilir.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə nağd pul, müqavilə üzrə sərbəst qalıqlar, Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında (“ARMB”) ilkin ödəmə müddəti 90 gündən az və ya ona bərabər olan müddətli əmanətlər, Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı (“ARMB”) tərəfindən 90 günə qədər buraxılmış notlar və kredit təşkilatlarından alınacaq ilkin ödəmə müddəti 90 gündən az və ya ona bərabər olan və müqavilə yükündən azad edilən məbləğlər daxildir. 1 iş günündən artıq olan dövr üzrə məhdudlaşdırılan vəsaitlər yarandığı ilk vaxtdan etibarən həm maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan, həm də pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatın məqsədləri üzrə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri kateqoriyasından kənarlaşdırılır. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri amortizasiya olunmuş dəyərdə uçota alınır, çünki: (i) müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətinin toplanması üçün saxlanılır və həmin pul vəsaitlərinin hərəkəti YƏMFÖ-ni təqdim edir və (ii) onlar DMGVƏD olaraq təyin edilmir.

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankındakı minimum ehtiyat əmanətləri. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında minimum ehtiyat əmanətləri, onların əlçatanlığını məhdudlaşdıran Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən müəyyən edilmiş tələblərə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən onların mövcudluğu ilə bağlı məhdudiyətlərə dair qoyulmuş məcburi ehtiyatların məbləğini təqdim edir. Yuxarıda göstərilənləri nəzərə alaraq, Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən tələb olunan minimum ehtiyat əmanətlərinin məbləği pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatda pul vəsaitləri hesabına daxil edilmir.

Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər. Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər Bankın müxbir banklara pul köçürməsi zamanı qeydə alınır. Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər amortizasiya olunmuş dəyərdə uçota alınır: (i) müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətinin toplanması üçün saxlanılır və həmin pul vəsaitlərinin hərəkəti YƏMFÖ-ni təmsil edir və (ii) onlar MZVƏD-də təyin edilmir.

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar. Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar Bank tərəfindən müştərilərdən kredit almaq üçün avans şəklində nağd pul verildiyi zaman qeydə alınır. Biznes modeli və pul vəsaitlərinin hərəkəti xarakteristikasına əsasən Bank müştərilərə verilmiş kreditləri və avansları aşağıdakı qiymətləndirmə kateqoriyalarından birində təsnifləşdirir:

- (i) AD: müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin toplanması üçün saxlanılan kreditlər və YƏMFÖ-ni təmsil edən həmin pul vəsaitlərinin hərəkəti və könüllü olaraq MZVƏD-də təyin olunmayan kreditlər; və
- (ii) MZVƏD: YƏMFÖ sınağını keçməyən və ya MZVƏD-də ölçülən AD və ya DMGVƏD üzrə digər meyarlara cavab verməyən kreditlər.

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatlar perspektiv EOKZ modelləri əsasında müəyyən edilir. 24 sayılı Qeyd Bankın EOKZ modellərində perspektiv məlumatları özündə necə əhatə etdiyinə dair izahat daxil olmaqla, EOKZ-nin ölçülməsində istifadə olunan giriş məlumatları, ehtimallar və qiymətləndirmə üsulları haqqında məlumat verir.

Kreditə bağlı öhdəliklər. Borclu şəxs borc alətinin şərtlərinə uyğun olaraq göstərilən ödəmə müddətində ödəniş edə bilmədiyi üçün, maliyyə zəmanəti müqavilələri emitentin sahibinə zərərin ödənilməsi üçün müəyyən ödənişlər etməsini tələb edən müqavilələrdir. Bu cür maliyyə zəmanətləri kreditlər, overdraftlar və digər bank xidmətlərini təmin etmək üçün müştərilərin adından banklara, maliyyə təşkilatlarına və digər şəxslərə verilir.

Maliyyə zəmanəti müqavilələri, ilk öncə, ədalətli dəyərdə ölçülür və sonradan aşağıdakılardan ən üstün olanı ilə ölçülür:

- Zərər üzrə ehtiyatın məbləği; və
- İlkin tanınma üzrə əldə olunan mükafatlardan 15 sayılı MHBS-in prinsiplərinə uyğun olaraq gəlirlər çıxılmaqla tanınır.

Bank tərəfindən verilən kredit öhdəlikləri, zərər ehtiyatının məbləği kimi ölçülür. Bank aşağı bazar faiz dərəcəsində kredit təmin etmə və ya nağd pulla və ya başqa bir maliyyə alətinin təqdim edilməsi və ya buraxılması yolu ilə həll etmə öhdəliyi verməmişdir.

Kredit öhdəlikləri və maliyyə təminatı müqavilələri üzrə zərər ehtiyatı ehtiyat kimi tanınır. Bununla birlikdə, həm kredit, həm də yerinə yetirilməmiş öhdəlikdən ibarət olan müqavilələr üzrə və Bank yerinə yetirilməmiş öhdəlik komponenti üzrə ehtimal olunan kredit zərərlərini kredit komponenti üzrə fərqləndirə bilməz, lakin yerinə yetirilməmiş öhdəlik üzrə ehtimal olunan kredit zərərləri kredit üzrə zərər ehtiyatı ilə birlikdə tanınır. Birləşdirilmiş ehtimal olunan kredit zərərləri kreditin ümumi qalıq dəyərindən artıq olduqda, ehtimal olunan kredit zərərləri ehtiyat kimi tanınır.

DMGVƏD-də olan kapital alətləri. Ticarət üçün nəzərdə tutulmayan kapital investisiyasının ilkin tanınmasında, Bank digər məcmu gəlirin ədalətli dəyərindəki sonrakı dəyişiklikləri təqdim etmək üçün dönməz seçim edə bilər. Bu cür təsnifat hər bir alət əsasında müəyyənləşdirilir.

Bu kapital alətləri üzrə gəlirlər və zərərlər heç vaxt mənfəət və ya zərəyə çevrilmir. Bank alətin dəyərinin bir hissəsinin bərpası kimi daxilolmalar üzrə mənfəət əldə etməsi və bu halda belə gəlirlərin DMG-də qeydə alınması halı istisna olmaqla, dividendlər ödəmə haqqı təqdim edilən zaman digər gəlir kimi mənfəət və ya zərərdə tanınır. DMGVƏD-də olan kapital alətləri dəyərsizləşmə üzrə qiymətləndirməyə məruz qalmır. Bu alətlərin silinməsindən sonra yığılmış yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı bölüşdürülməmiş mənfəətə köçürülür.

Borc qiymətli kağızları üzrə investisiyalar. Biznes modeli və pul vəsaitlərinin hərəkəti xarakteristikalarına əsasən, Bank borc qiymətli kağızlarına qoyduğu investisiyaları AD, DMGVƏD və ya MZVƏD kateqoriyaları üzrə təsnifləşdirir. Borc qiymətli kağızları müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətinin toplanması üçün saxlanılırsa və bu pul vəsaitlərinin hərəkəti YƏMFÖ-ni təmsil edirsə və əgər onlar mühasibat uçotu mühitinin uyğunsuzluğunu əhəmiyyətli dərəcədə azaltmaq üçün könüllü olaraq MZVƏD-də təyin edilmirlərsə, belə investisiyalar AD-də təsnifləşdirilir.

Borc qiymətli kağızları müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətinin toplanması və satılması üçün saxlanılırsa və bu pul vəsaitlərinin hərəkəti YƏMFÖ-ni təmsil edirsə və əgər onlar MZVƏD-də təyin edilirlərsə, DMGVƏD-də təsnifləşdirilirlər. Bu aktivlər üzrə faiz gəlirləri effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə edilərək hesablanır və mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Ehtimal olunan kredit zərəri modelindən istifadə etməklə ehtimal olunan dəyərsizləşmə ehtiyatı il üzrə mənfəət və ya zərərdə tanınır. Qalıq dəyəri üzrə olan bütün digər dəyişikliklər DMG-də tanınır. Borc qiymətli kağızlarının tanınması dayandırılan zaman, əvvəllər DMG-də tanınan məcmu gəlir və ya zərərlər DMG-dən çıxarılaq mənfəət və ya zərər hesablarında təsnifləşdirilir.

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

Borc qiymətli kağızları üzrə investisiyalar AD və ya DMGVƏD-ə dair meyarlara cavab vermirsə, MZVƏD-də təsnifləşdirilir.

Bu opsiyanın tətbiqi müxtəlif mühasibat uçotu əsasları üzrə tanınan və ya ölçülən maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri arasındakı mühasibat uçotu uyğunsuzluğunu əhəmiyyətli dərəcədə azaldırsa, Bank ilkin tanınma zamanı MZVƏD-də olan borc qiymətli kağızları üzrə investisiyaları qəti şəkildə təyin edə bilər.

Əmlak və avadanlıqlar. Əmlak və avadanlıqlar hər hansı yığılmış amortizasiya və ehtiyac yaranarsa, dəyərsizləşmə üzrə zərərlər çıxılmaqla, ilkin dəyərdə uçota alınır.

Kiçik həcmli təmir və gündəlik xidmət xərcləri çəkildiyi dövrdə xərcə silinir. Əsas vəsaitlərin əsas hissələrinin əvəz edilməsi xərcləri kapitallaşdırılır və əvəz edilmiş hissələr balansdan silinir.

Tamamlanmamış tikinti obyektləri tanınmış dəyərsizləşmə zərərləri çıxılmaqla, maya dəyərində tanınır. Maya dəyərində peşəkar haqlar daxildir. Tamamlanmamış bu cür tikinti başa çatdıqda və istifadəyə hazır olduqda müvafiq mal və avadanlıq kateqoriyaları üzrə təsnif edilir. Tamamlanmamış tikinti amortizasiya edilmir.

Rəhbərlik hər bir hesabat dövrünün sonunda əmlak və avadanlıqlar üzrə dəyərsizləşmə əlamətlərinin mövcudluğunu qiymətləndirir. Əgər bu cür əlamətlər mövcud olarsa, rəhbərlik bərpa edilə bilən dəyəri təxmin edir. Aktivin bərpa edilə bilən dəyəri onun satış üzrə məsrəfləri çıxılmaqla ədalətli dəyəri və istifadə dəyərindən daha yüksək olan dəyəridir. Aktivin qalıq dəyəri onun bərpa edilə bilən dəyərində qədər azaldılır və dəyərsizləşmə üzrə zərər il üzrə mənfəət və ya zərərdə tanınır. Aktivin satışı üzrə məsrəflər çıxılmaqla, onun istifadə dəyəri və ya ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün istifadə edilmiş təxminlərdə dəyişiklik baş verdiyi təqdirdə, əvvəlki illərdə tanınmış dəyərsizləşmə üzrə zərər ləğv edilir.

Əmlak və avadanlıqların silinməsindən yaranan mənfəət və ya zərər gəlirin məbləği ilə qalıq dəyəri arasındakı fərq kimi müəyyən edilir və il üzrə mənfəət və ya zərərə aid edilir (digər əməliyyat gəlirləri və ya xərclərinin tərkibində).

Amortizasiya. Torpaq və başa çatdırılmamış tikililər üçün amortizasiya hesablanmır. Əmlak və avadanlıqlar üzrə amortizasiya düz xətt metoduna əsasən, yəni əsas vəsaitlərin təxmini faydalı istifadə müddəti ərzində aşağıdakı illik amortizasiya dərəcələrini tətbiq etməklə aktivlərin ilkin dəyərini onların qalıq dəyərində azaltmaqla hesablanır:

<i>Faydalı istifadə müddəti</i>	<i>2023</i>
Binalar	50
Ofis və kompüter avadanlıqları	4-5
Avtonəqliyyat vasitələri	4
Aktivdən istifadə hüququ	icarə müddətindən asılıdır
İcarədəki əmlakın təkmilləşdirilməsi	faydalı iqtisadi ömrü və icarə müqaviləsinin müddətindən aşağı

Qeyri-maddi aktivlər. Bankın qeyri-maddi aktivləri müəyyən edilmiş faydalı istifadə müddətinə malik olmaqla əsasən kapitallaşdırılmış proqram təminatından və lisenziyalardan ibarətdir. Proqram təminatı üzrə əldə edilmiş lisenziyalar onların alınması və tətbiq edilməsi üçün çəkilmiş xərclər əsasında kapitallaşdırılır.

Bank tərəfindən nəzarət olunan identifikasiya edilə bilən unikal proqram təminatı ilə birbaşa əlaqəli olan tərtibat xərcləri, çəkilmiş xərclərdən artıq olan əlavə iqtisadi fayda gətirəcəyi halda qeyri-maddi aktivlər kimi tanınır. Kapitallaşdırılmış xərclərə proqram təminatını tərtib edən işçilərə sərf olunan xərclər və ümumi təsərrüfat xərclərinin müvafiq hissəsi daxildir. Proqram təminatı ilə əlaqədar bütün digər xərclər (məsələn, texniki dəstək xərcləri) çəkildiyi zaman xərcə silinir. Kapitallaşdırılmış proqram təminatı təxmin edilən faydalı istifadə müddəti (1-10 il) ərzində düz xətt metoduna əsasən amortizasiya olunur.

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

Satış üçün saxlanılan aktivlər. Əsasən davamlı istifadə hesabına deyil, satış hesabına bərpası gözlənilən uzunmüddətli aktivlər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın digər aktivlər xəttində satış üçün saxlanılan aktivlər kimi təsnif edilir.

Satış üçün saxlanılan təsnifatdan əvvəl aktivlər və ya aktivlər qrupunun komponentləri Bankın uçot siyasətlərinə müvafiq olaraq təkrar ölçülür. Bundan sonra adətən aktivlər və ya aktivlər qrupu satış üçün qalığı dəyərindən az və ədalətli dəyərin çıxıldığı qiymətdə qiymətləndirilir.

İcarələr. Müqavilə bağlanarkən, Bank müqavilənin icarə olduğunu və ya icarə elementləri ehtiva etdiyini qiymətləndirir. Bu hal, müqavilənin müəyyən bir ödəniş müqabilində müəyyən edilmiş aktivin təyin edilmiş bir müddət ərzində istifadəsinə nəzarət etmək hüququnun əldə edilməsi zamanı baş verir.

Bank icarəçi qismində. Bank qısamüddətli icarələr və aşağı dəyərli aktivlərin icarəsi istisna olmaqla, bütün icarələr üçün vahid tanıma və ölçmə yanaşmasını tətbiq edir. Bank icarə ödənişlərini həyata keçirmək üçün icarə öhdəliklərini, eləcə də əsas aktivlərdən istifadə hüququ təmin edən istifadə hüquqlarını aktiv olaraq tanıyır.

Aktivlərdən istifadə hüququ. Bank aktivlərdən istifadə hüququnu icarənin başlanğıc tarixində tanıyır (əsas aktivin istifadə üçün mövcud olduğu tarix). Aktivlərdən istifadə hüququ yığılmış amortizasiya və dəyərsizləşmə zərərləri çıxılmaqla maya dəyəri ilə ölçülür və icarə öhdəliklərinin yenidən ölçülməsi üçün tənzimlənir. Aktivlərdən istifadə hüququnun dəyərinə tanınmış icarə öhdəliklərinin məbləği və alınmış icarə təşviqləri çıxılmaqla başlama tarixinə qədər və ya daha əvvəl edilmiş icarə ödənişləri daxildir. Aktivlərdən istifadə hüququ icarə müddəti ərzində düz xətt əsasında amortizasiya olunur.

İcarəyə götürülmüş aktivin mülkiyyəti icarə müddətinin sonunda Banka keçirsə və ya dəyəri bir alış opsiyasının həyata keçirilməsini əks etdirirsə, amortizasiya aktivin təxmin edilən faydalı ömrü istifadə olunmaqlahesablanır. İstifadə hüququ verən aktivlər də dəyərsizləşməyə məruz qalır.

İcarə öhdəlikləri. İcarənin başlanğıc tarixində Bank icarə müddəti ərzində həyata keçiriləcək icarə ödənişlərinin cari dəyəri ilə ölçülmüş icarə öhdəliklərini tanıyır. İcarə ödənişlərinə, hər hansı alınacaq güzəştli icarə ödənişləri, indeksdən və ya dərəcədən asılı olan dəyişkən icarə ödənişləri çıxılmaqla qalığı dəyər zəmanəti ilə ödənilməsi ehtimal olunan məbləğlər daxil olmaqla sabit ödənişlər (maddi sabit ödənişlər daxil olmaqla) daxildir.

İcarə ödənişlərinə həmçinin Bank tərəfindən həyata keçirilməsinə əsaslı olaraq müəyyən edilmiş satınalma opsiyonunun icra qiyməti və icarə müddəti Bankın ləğv etmə seçimini həyata keçirdiyini əks etdirirsə, icarəyə xitam verildiyi hallarda tətbiq olunan cərimələrin ödənişləri də daxildir.

İndeksdən və dərəcədən asılı olmayan dəyişkən icarə ödənişləri, ödənişə səbəb olan hadisə və ya şərtin baş verdiyi dövrdə xərc olaraq (mal və material ehtiyatlarının istehsalı üçün çəkilmədiyi təqdirdə) tanınır.

İcarə ödənişlərinin cari dəyərini hesablayarkən icarəyə aid olan konkret faiz dərəcəsinin təyin olunması mümkün olmadığı üçün Bank icarə müqaviləsinin qüvvəyə mindiyi tarixdə mövcud olan əlavə borcun cəlb edilməsi üzrə faiz dərəcəsi istifadə edir. Müqavilənin qüvvəyə mindiyi tarixdən sonra, icarə öhdəliklərinin məbləği faizlərin artmasını əks etdirmək üçün artırılır və edilmiş icarə ödənişləri üçün azaldılır. Bundan əlavə, icarə öhdəliklərinin qalığı dəyəri hər hansı bir modifikasiya və ya icarə müddətində, eləcə də icarə ödənişlərində hər hansı bir dəyişiklik olduqda (bu cür icarə ödənişlərini təyin etmək üçün istifadə olunan indeks və ya faiz dərəcəsiəndəki dəyişiklik nəticəsində gələcək ödənişlərdə dəyişikliklər) və ya əsas aktivin satın alınması üçün hər hansı bir seçimin qiymətləndirilməsi üzrə dəyişiklik olduğu təqdirdə, yenidən ölçülür.

Banklara ödəniləcək vəsaitlər. Banklara ödəniləcək vəsaitlər kontragent banklar tərəfindən Banka nağd pul və ya digər aktivlər verildiyi zaman qeydə alınır. Qeyri-derivativ maliyyə öhdəlikləri amortizasiya edilmiş dəyərlə uçota alınır. Bank verdiyi borcları geri aldıqda, həmin borc öhdəlikləri maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan silinir və öhdəliyin qalığı dəyəri ilə ödənilmiş məbləğ arasındakı fərq borcun ödənilməsi üzrə yaranan gəlir və ya xərclərə aid edilir.

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

Müştəri hesabları. Müştəri hesabları fiziki şəxslər, dövlət müəssisələri və ya hüquqi şəxslər qarşısında olan qeyri-derivativ maliyyə öhdəliklərini əks etdirir və amortizasiya edilmiş dəyərdə qeydə alınır.

Mənfəət vergisi. Hazırkı maliyyə hesabatlarında mənfəət vergisi qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş yerli qanunvericiliyə uyğun olaraq hesablanmışdır. Mənfəət vergisi xərci/kredit cari və təxirə salınmış mənfəət vergisindən ibarətdir və bu və ya digər dövrdə vergi təsiri bilavasitə kapitalda qeydə alınan əməliyyatlar istisna olmaqla, digər məcmu gəlirlərdə və ya birbaşa olaraq kapitalda qeydə alınır.

Cari vergilər cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər ilə əlaqədar vergi orqanlarına ödəniləcək və ya onlardan geri alınacaq məbləği təşkil edir. Vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər müvafiq vergi bəyannamələrinin təqdim olunmasından əvvəl maliyyə hesabatlarının təsdiqləndiyi halda təxmini göstəricilərə əsasən hesablanır. Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər inzibati və digər əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlik metodundan istifadə etməklə aktiv və öhdəliklərin vergi bazası və maliyyə hesabatlarının hazırlanması məqsədləri üçün onların qalıq dəyəri arasında yaranan keçmiş illərin vergi zərəri və bütün müvəqqəti fərqlər üçün hesablanır. İlkin tanınma zamanı istisna hal olaraq, əgər əməliyyat maliyyə mənfəəti və vergiyə cəlb edilən mənfəətə təsir göstərmirsə, aktiv və öhdəliyin ilkin qeydə alınması nəticəsində yaranan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi hesablanmır (müəssisələrin birləşməsi halları istisna olmaqla). Təxirə salınmış vergi qalıqları qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə əsasən müvəqqəti fərqlərin qaytarılacağı və ya keçmiş illərdən yığılmış vergi zərərlərinin istifadə ediləcəyi dövrdə tətbiq edilməli vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır.

Nizamnamə kapitalı. Adi səhmlər kapital kimi təsnifləşdirilir. Yeni səhmlərin emissiyası ilə birbaşa əlaqəli olan əlavə məsrəflər kapitalda daxilolmaların azalması kimi (vergi çıxılmaqla) göstərilir. Alınmış məbləğin ədalətli dəyərinin buraxılmış səhmlərin nominal dəyərindən artıq olan hissəsi kapitalda səhm mükafatı kimi qeydə alınır.

Gəlir və xərclərin uçotu. Faiz gəliri və xərcləri amortizasiya olunmuş dəyərdə və ya DMGVƏD ilə əlavə etmə əsasında, effektiv faiz metodundan istifadə etməklə, borc alətləri üzrə uçota alınır. Bu metoda əsasən, faiz gəlirləri və xərclərinə müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış və effektiv faiz dərəcəsinin ayrılmaz tərkib hissəsi olan bütün komissiya və haqlar, sövdələşmə xərcləri, eləcə də bütün digər mükafat və ya güzəştlər daxildir.

Effektiv faiz dərəcəsinə aid olan komissiya haqlarına maliyyə aktivinin yaradılması və ya alınması, yaxud maliyyə öhdəliyinin (məsələn, ödəmə qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi, zamanətlərin və ya girovun dəyərləndirilməsi və qeydə alınması, maliyyə alətinin təqdim edilməsi şərtlərinin razılaşdırılması və sövdələşmə sənədlərinin hazırlanması haqları) buraxılması ilə əlaqədar alınmış və ya ödənilmiş komissiya haqları daxildir. Bazar faiz dərəcələri ilə kreditlərin verilməsi üzrə öhdəlik üçün Bank tərəfindən alınmış komissiya haqları, Bankın xüsusi kredit müqaviləsini imzalayacağı ehtimal edildikdə və kreditin verilməsindən sonra qısa müddət ərzində onun realizasiyasını planlaşdırmadıqda effektiv faiz dərəcəsinin ayrılmaz tərkib hissəsi hesab edilir. Bank kredit verilməsi üzrə öhdəlikləri MZVƏD ilə ölçülən maliyyə öhdəlikləri kimi təsnif etmir.

Kredit dəyərsizləşməsi ilə əldə edilmiş və ya satın alınmış maliyyə aktivləri üçün effektiv faiz dərəcəsi ehtimal edilən pul vəsaitlərinin hərəkəti (ilkin ehtimal olunan kredit zərərləri də daxil olmaqla) ilkin tanınma zamanı ədalətli dəyərə (adətən alış qiyməti ilə) diskont edilmiş dərəcəsidir. Nəticədə, effektiv faiz dərəcəsi kredit uçotu ilə tənzimlənir.

Faiz gəlirləri, maliyyə aktivlərinin ümumi qalıq dəyərində effektiv faiz dərəcəsinə tətbiq etməklə hesablanır:

- kredit dəyərsizləşməsinə uğramış (3-cü Mərhələ) maliyyə aktivləri üzrə faiz dərəcəsi onların effektiv faiz dərəcəsinə amortizasiya dəyərində (EOKZ çıxılmaqla) tətbiq etməklə hesablanır; və

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

- əldə edildikdə və ya satın alındıqda kredit zərərinə məruz qalmış maliyyə aktivləri, amortizasiya dəyərinə tətbiq edilən kreditə müvafiq olaraq düzəliş edilmiş effektiv faiz dərəcəsi tətbiq olunmaqla.

Haqq və komissiya gəlirləri və xərcəri. Bütün digər haqlar, komissiyalar və digər gəlir və xərc vahidləri dövr ərzində xidmətlərin bir hissəsi kimi göstərilən alıcının, adətən, Bankın düz xətt üsulu üzrə olan mənfəətlərini alıb istifadə etməsinə istinad edərək hesablama metodu əsasında qeyd olunur.

Danışıqlar üzrə yaranmış və ya üçüncü tərəflə əməliyyat danışıqları üzrə komissiya və haqlar, məsələn kreditlərin, səhmlərin və digər qiymətli kağızların alınması və ya əsas əməliyyatın icrası nəticəsində qazanılmış müəssisələrin satışı onun tamamlanması üzrə uçota alınır. Portfel və digər idarəetmə məsləhət və xidmət haqları, adətən düz xətt əsasında Bank tərəfindən yerinə yetirilən mənfəətlərin müştəri tərəfindən eyni anda alınıb istifadə edilməsi üzrə olan müddətdə tətbiq olunan xidmət müqavilələri əsasında tanınır. İnvestisiya fondları ilə bağlı aktivlərin idarə olunması üzrə olan haqlar müştərinin eyni vaxtda adətən düz xətt əsasında Bank tərəfindən yerinə yetirilən mənfəətlərin alınıb istifadə edilməsi üzrə olan müddətdə tətbiq olunan xidmətlər əsasında tanınır. Eyni prinsip uzun müddət ərzində davamlı şəkildə təmin olunan mülkiyyətin idarə edilməsi, maliyyə planlaşdırılması və saxlama xidmətlərinə tətbiq edilir.

Xarici valyutanın çevrilməsi. Bankın funksional valyutası həmin müəssisənin fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitin valyutası hesab edilir. Bankın və onun törəmə müəssisəsinin funksional valyutası və Bankın təqdimat valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan Azərbaycan Manatıdır (“AZN”).

Monetar aktivlər və öhdəliklər ARMB-nin müvafiq hesabat dövrünün sonuna qüvvədə olan rəsmi valyuta məzənnəsinə uyğun olaraq Bankın hər bir müəssisəsinin funksional valyutasına çevrilir. Bu cür əməliyyatlar üzrə hesablaşmaların həyata keçirilməsi və monetar aktiv və öhdəliklərin Mərkəzi Bankın ilin sonuna müəyyən etdiyi rəsmi məzənnə ilə Bankın hər bir müəssisəsinin funksional valyutasına çevrilməsi nəticəsində yaranan gəlir və zərər mənfəət və ya zərərdə (xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə zərər çıxılmaqla gəlir kimi) tanınır. İlin sonuna qüvvədə olan məzənnə ilə çevrilmə ilkin dəyərle qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələrə tətbiq edilmir. Xarici valyutada olan və ədalətli dəyərle qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr, o cümlədən pay alətləri ədalətli dəyərin müəyyən edildiyi tarixə qüvvədə olan məzənnələrdən istifadə etməklə təqdimat valyutasına çevrilir.

Məzənnə dəyişikliklərinin xarici valyutada olan və ədalətli dəyərle qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələrə təsiri ədalətli dəyərin dəyişməsindən yaranan gəlir və ya zərərin bir hissəsi kimi əks etdirilir.

İl sonunda xarici valyuta qalıqlarının çevrilməsində Bank tərəfindən istifadə olunan rəsmi valyuta məzənnələri aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 Dekabr 2023-ci il	31 Dekabr 2022-ci il
AZN/1 ABŞ dollar	1.7000	1.7000
AZN/1 Avro	1.8766	1.8114

4 UÇOT SİYASƏTİNİN TƏTBİQİ ZAMANI ƏHƏMİYYƏTLİ EHTİMALLAR VƏ MÜLAHİZƏLƏR

Bank növbəti maliyyə ili ərzində hesabatlarda əks etdirilən məbləğlərə və aktiv və öhdəliklərin qalıq dəyərinə təsir göstərən ehtimallar və mülahizələr irəli sürür. Həmin ehtimallar və mülahizələr, müntəzəm olaraq, rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik həmçinin peşəkar mülahizələr və ehtimallar irəli sürür.

Maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin qalıq dəyərinə əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan ehtimallara aşağıdakılar daxildir:

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

EOKZ ehtiyatının ölçülməsi. EOKZ-un ölçülməsi metodologiya, modellər və giriş məlumatlarının müəyyən edilməsini özündə birləşdirən mühüm bir təxmindir. EOKZ-un ölçülməsi üzrə metodologiya 24 sayılı qeyddə açıqlanır. Aşağıdakı komponentlərin kredit zərəri ehtiyat üzrə əhəmiyyətli təsiri vardır: defoltun müəyyən edilməsi, KRƏA, defolt ehtimalı (“DE”), Defolt vəziyyətində riskə məruz qalma (“DVRMQ”) və defolt zamanı yaranan zərər (“DZYZ”), eləcə də makroiqtisadi ssenari modelləri.

Bank, müntəzəm olaraq, ehtimal olunan kredit zərəri və faktiki zərər arasındakı fərqlərin azaldılması üçün model və giriş məlumatlarını yoxlayır və nəzərdən keçirir. Perspektiv məlumatlar da daxil olmaqla, EOKZ-un ölçülməsi üzrə ətraflı məlumatlar 24 sayılı qeyddə açıqlanır.

Təkrarlanan kredit alətləri (məsələn kredit kartları və limitdən çox istifadələr) üzrə kredit riskləri. Müəyyən kredit alətləri üzrə Bankın kredit zərərlərinə məruz qalması riski hətta bu alət üzrə müqavilə şərtlərində göstərilmiş müddətdən daha artıq ola bilər. Bu istisna həm kredit, həm də kredit verilməsi üzrə istifadə edilməmiş öhdəliklər kimi elementlərdən ibarət olan və Bankın müqavilə çərçivəsində müştəridən ödənişləri geri tələb etmə və ya verilməmiş kredit məbləğini ləğv etmə kimi imkanlarının da praktiki olaraq kredit riskinə məruz qalma səviyyəsini məhdudlaşdırma bilmədiyi müəyyən təkrarlanan kredit alətlərinə tətbiq edilir.

Belə alətlər üzrə Bank EOKZ məbləğini Bankın kredit riskinə məruz qaldığı faktiki müddət üzrə hesablayır və EOKZ məbləyinə rəhbərliyin bu alətlə həyata keçirdiyi tədbirlər nəticəsində düzəlişlər edilmir. Bu istisnanın tətbiq edilməsi mülahizələrdən istifadə olunmasını tələb edir. Rəhbərlik həm pərakəndə, həm də kommertiya kreditləri üzrə bu istisnadan istifadə edərkən öz təxmin və fərziyyələrinə istinad etmişdir. Bank bu istisnadan istifadə edərkən kredit alətlərinin aşağıdakı xüsusiyyətlərini nəzərə almışdır: (a) hər hansı bir sabit ödəmə müddəti və ya ödəniş strukturu mövcud deyil, (b) praktikada müqavilə şərtlərindən irəli gələrək müqavilənin ləğv edilməsi kredit riskinə məruz qalma səviyyəsini gündəlik idarə olunması prosesinin nəticəsi olaraq həyata keçirilmir və müqavilənin ləğvi yalnız Bankın kredit alətinin fərdi təhlili zamanı artması ilə bağlı məlumatlar əldə etdikdə baş verir, (c) kredit riskinə məruz qalma riski kollektiv qaydada idarə olunur. Əlavə olaraq, Bank EOKZ məbləğinin hesablanması üçün müddəti, eləcə də riskə məruz qalmanın başlanması və başa çatması tarixlərini təyin edərkən mülahizələrdən istifadə etmişdir.

Bank aşağıdakılarla bağlı əvvəlki məlumatlardan və öz təcrübəsindən istifadə etmişdir: (a) bənzər kredit alətləri üzrə Bankın kredit riskinə məruz qalması müddəti, eləcə də kredit aləti üzrə son əhəmiyyətli dəyişikliyin baş verməsi tarixi və müvafiq olaraq KRƏA dəyərləndirilməsi üçün ilkin nöqtənin təyin edilməsi, (b) bənzər kredit alətləri üzrə KRƏA təyin edilmə anından sonra defolt halının baş verməsi anına qədər olan zaman müddəti və (c) kredit riskinin idarə olunması ilə bağlı tədbirlər (məsələn, istifadə edilməmiş kredit məbləğinin azaldılması və ya ləğv edilməsi), gözlənilən başa çatma tarixinə təsir edən ilkin ödənişlər və bu kimi digər amillər. Bu amilləri tətbiq edərkən Bank təkrarlanan kredit alətləri portfelini alt kateqoriyalara bölür və əvvəlki məlumatlara və təcrübəyə əsaslanaraq ən uyğun sayılan müvafiq amilləri bu alt kateqoriyalara tətbiq edir.

Kredit Riski üzrə Əhəmiyyətli Artım (“KRƏA”). Kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artdığını müəyyənləşdirmək üçün Bank hesabat tarixinin sonunda maliyyə alətinin ömürlük müddəti ərzində baş verən defolt riskini ilk dəfə tanınma tarixində mövcud olan risk ilə müqayisə edir. Qiymətləndirmə hesabat dövrünün sonunda kredit riskinin müəyyən bir səviyyəsinə çatmaq üçün deyil, kredit riskinin nisbi artımını təyin etmək məqsədilə nəzərdən keçirir. Bank müştəri portfelinin davranış aspektləri də daxil olmaqla, bir sıra amilləri özündə əhatə edən xüsusi səy göstərmədən və xərc çəkmədən mövcud olan bütün məqbul və dəstəklənən gələcək məlumatları nəzərə alır.

Bankın rəhbərliyi kredit riskinin artması üzrə davranış göstəricilərini kredit alətləri üzrə gecikmələrin baş verməsindən öncə təyin etmiş və istər fərdi kredit aləti səviyyəsində, istərsə də alətin aid olduğu portfel səviyyəsində müvafiq sayılan gələcəklə bağlı məlumatları kredit riskinin dəyərləndirilməsi zamanı nəzərə almışdır. 24 sayılı Qeyd nəzər salın.

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

Biznes modelinin qiymətləndirilməsi. Biznes modeli maliyyə aktivinin təsnifləşdirilməsini təyin edən amildir. Rəhbərlik biznes modellərinin dəyərləndirilməsi zamanı maliyyə alətləri üzrə birləşdirmə və portfelə aid etmə səviyyəsini təyin edərək mülahizələrdən istifadə etmişdir. Satış əməliyyatlarını dəyərləndirərkən Bankın rəhbərliyi bu satışların müntəzəmliyi, zamanı və dəyəri barədə tarixi məlumatları, eləcə də satışın səbəbləri və gələcək satışlarla bağlı proqnozları nəzərə alır. Kreditin pisləşməsi ilə əlaqədar potensial zərərlərin minimal həddə salınması ilə bağlı həyata keçirilən satış əməliyyatları “toplamaq üçün saxlanılma” biznes modelinin parametrlərinə uyğun gəlir.

Alətin kredit riskinin idarə olunması ilə bağlı olmayan, müddəti bitməmiş həyata keçirilən digər satışlar da, fərdi və kollektiv qaydada müntəzəm olmadıqda və dəyər olaraq əhəmiyyət kəsb etmədikdə “toplamaq üçün saxlanılma” biznes modeli çərçivəsində dəyərləndirilir. Bankın rəhbərliyi satış əməliyyatlarının əhəmiyyətlik səviyyəsini bu satışların dəyərinin biznes modeli üzrə qiymətləndirilən portfelin dəyərinə olan nisbəti şəkildə həmin portfelin orta müddəti üzrə təhlil edir. Əlavə olaraq, yalnız stresli vəziyyətlərdə və ya Bankın nəzarətindən kənar olan ayrıca bir hadisəyə cavab məqsədilə həyata keçirilməsi güman edilən satış əməliyyatları biznes modelinin məqsədləri üçün təsadüfi sayılır və müvafiq maliyyə alətlərinin təsnifləşdirilməsi prosesinə təsir göstərmir.

“Toplamaq üçün saxlanılma və satış” biznes modeli dedikdə, aktivlərin əsasən nağd vəsaitlərin toplanılması üçün saxlanılması nəzərdə tutulur, yalnız bu biznes modelinin məqsədlərinə nail olmaq üçün likvidlik ehtiyacının idarə olunması, müəyyən bir gəlir göstəricilərinə nail olunması və ya maliyyə aktivlərinin müddətlərinin bu aktivləri maliyyələşdirmək üçün istifadə edilən maliyyə öhdəliklərinin müddətlərinə uyğunlaşdırılması kimi bir sıra satış əməliyyatları da model çərçivəsində nəzərə alınır.

Yerdə qalan aktivlər kateqoriyası elə maliyyə aktivləri portfellerindən ibarətdir ki, nağd vəsaitlərin reallaşdırılmasının əsas təyinatı satış vasitəsilə, məsələn ticarət məqsədilə satışın elementlərinin açıq şəkildə nəzərə çarpan olduğu hallar üçün nəzərdə tutulmuşdur.

Nağd vəsaitlər axının yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişlərindən ibarət olmasının dəyərləndirilməsi (“YƏMFÖ”). Nağd vəsaitlər axının yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişlərindən ibarət olmasının təyin edilməsi mülahizələrdən istifadəni tələb edir. Pulun zaman dəyəri elementi müəyyən hallarda, məsələn müqavilə üzrə faiz dərəcəsi dövrü olaraq dəyişdirilir, amma bu dəyişikliklərin tezliyi borc aləti üzrə nəzərdə tutulan əsas faiz dərəcəsi göstəricisinə uyğun olmadıqda dəyişdirilə bilər. Buna misal olaraq, faizləri üç aylıq banklararası faiz dərəcəsinə uyğun olaraq ödənilən, yalnız faiz dərəcəsinin həyət ay düzəldilən maliyyə alətlərini göstərmək olar. Pulun zaman dəyərinin dəyişdirilməsinin təsiri müvafiq alət üzrə nağd pul vəsaitləri axınının YƏMFÖ xarakterli bənzər maliyyə aləti üzrə nağd pul vəsaitləri axını ilə müqayisə edilərək dəyərləndirilir. Dəyərləndirmə məntiqli görsənən bütün mümkün ssenarilər üçün, o cümlədən maliyyə bazarlarında baş verməsi mümkün olan maliyyə stressi vəziyyətləri üçün aparılmışdır. Nağd pul vəsaitləri ilə bağlı yaranan ssenarinin bənzər alətlər üzrə mövcud olan göstəricilərdən fərqli olduğu hallarda, dəyərləndirilən alət üzrə yaranan nağd pul vəsaitləri YƏMFÖ olaraq nəzərə alınmır və bu alət MVZƏD maliyyə aləti olaraq təsnifləşdirilir.

Bankın rəhbərliyi müqavilə üzrə nəzərdə tutulan nağd pul vəsaitlərinin axınıni dəyişdirmək qabiliyyətinə malik olan müqavilə şərtlərini təyin etmiş və nəzərə almışdır. Kredit sazişinin müddəalarına görə vaxtından öncə ödənişlərin mümkün olması və bu ödənişlərin əsas məbləğ və hesablanmış faizlərlə, eləcə də ilkin ödənişlə əlaqədar müştəridən alınmalı olan haqq və komissiyalarla bağlı olması halında YƏMFÖ üzrə kriteriyalar yerinə yetirilmiş sayılır. Aktiv üzrə əsas məbləğə ilkin tanınma zamanı mövcud olan ədalətli dəyərlə sonrakı dövrlərdə əsas məbləğ üzrə ödənişlər (yəni effektiv faiz dərəcəsinə istifadə etməklə hesablanmış faiz ödənişləri nəzərə alınmadan yerdə qalan məbləğ) arasındakı fərq aid edilir.

Bu prinsipə istisna olaraq standart, həm də müəyyən ilkin ödəmə xüsusiyyətlərinə malik olan və aşağıdakı YƏMFÖ şərtlərinə cavab verən alətlərin də nəzərə alınmasına icazə verir: (i) maliyyə aktivini ilkin olaraq premiya və ya diskontla hazırlanmışdır, (ii) ilkin ödəniş məbləği müqavilə üzrə nəzərdə tutulmuşdur və əsas

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

məbləğ, hesablanmış faizlər və məntiqli sayılan məbləğdə olmaqla müqaviləyə əvvəlcədən xitam verməklə bağlı kompensasiya ilə bağlıdır və (iii) ilkin ödəniş imkanı yaradan müddəanın ədalətli dəyəri ilkin tanınma zamanı əhəmiyyətli sayılır. Bankın kredit müqavilələrində nəzərdə tutulmuş müddəalar müəyyən makroiqtisadi və ya tənzimləmə ilə bağlı yaranmış hallara cavab olaraq faiz dərəcələrinə dəyişikliyin edilməsinə icazə verir. Bankın rəhbərliyi mülahizələrdən istifadə etməklə bank sektorunda rəqabətin mövcud olması və Bankdan kredit alan müştərilərin potensial olaraq kreditləri yenidən maliyyələşdirmə imkanlarının olması fonunda faiz dərəcələrinin bazar faiz dərəcələrinə nisbətən artırılmasının mümkün olmaması qənaətinə gəlmiş və bu hal üzrə yaranan nağd pul vəsaitlərini YƏMFÖ çərçivəsində dəyərləndirmişdir.

Maliyyə aktivlərinin dəyişdirilməsi. Maliyyə aktivləri üzrə müqavilə şərtlərində dəyişikliklər baş verdikdə (məsələn şərtlər yenidən razılaşdırıldıqda), Bankın rəhbərliyi ilk olaraq dəyişikliyin əhəmiyyətliliyinə, ilkin tanınmış maliyyə aktivinə xitam verilməsi və ədalətli dəyerdə yeni maliyyə aktivinin tanınması zərurətinə nəzər yetirir. Bu dəyərləndirmə, əsasən, müvafiq mühasibat siyasətində təsvir edilmiş keyfiyyət parametrlərinə əsaslanır və kifayət qədər mülahizələrdən istifadə olunmasını tələb edir. Xüsusən də, Bankın rəhbərliyi kredit dəyərsizləşməsinə məruz qalmış və şərtləri yenidən razılaşdırılmış maliyyə aktivinin tanınmasının dayandırılması və ikinci tanınma zamanı kredit zərərinə məruz qalmış yeni alətin tanınmasına zərurətin olması məsələsində mülahizələrdən istifadə edir. Tanınmaya xitam verilməsi üzrə dəyərləndirmə zamanı müqavilə şərtlərinə edilən dəyişikliklərin kredit aləti üzrə gözlənilən (məhz müqavilə üzrə deyil gözlənilən) nağd pul vəsaitlərin hərəkətinə edilən təsir üzrə risk və mükafatlar nəzərə alınır. Bankın rəhbərliyi hesab edir ki, belə kreditlərin şərtlərinin yenidən razılaşdırılması nəticəsində risk və mükafatlar dəyişməmiş, buna görə də bütün belə kreditlər üzrə kredit alətinin tanınmasına xitam verilməmiş və kredit dəyərsizləşməsi üzrə aid olduğu mərhələdən digərinə köçürülməmişdir.

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların ilkin uçuğu. Bank adı fəaliyyəti gedişində əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aparır. 9 sayılı MHBS-ə uyğun olaraq maliyyə alətləri ilkin olaraq ədalətli dəyerdə uçota alınmalıdır. Lakin, həmin əməliyyatların bazar və ya qeyri-bazar faiz dərəcələrində həyata keçirilməsini müəyyən etmək məqsədilə bu cür əməliyyatlar üçün aktiv bazar mövcud olmadıqda peşəkar mülahizələrdən istifadə etmək lazım gəlir. Mülahizələrin irəli sürülməsinin əsasını əlaqəli olmayan tərəflərlə analoji əməliyyatların qiymətinin müəyyən edilməsi və effektiv faiz dərəcəsinin təhlili təşkil edir. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların şərtləri haqqında məlumat 28-ci Qeyddə açıqlanır.

Əmlak və avadanlıqların faydalı istifadə müddəti. Bank binalar və avadanlıqların qalan faydalı ömürlərini hər maliyyə ilinin sonunda qiymətləndirir. Gözləmələr əvvəlki təxminlərdən fərqlənirsə, dəyişikliklər "Mühasibat uçotu siyasəti, uçot təxminlərində dəyişikliklər və xətalər" adlı 8 sayılı BMUS-a uyğun olaraq uçot qiymətləndirməsində dəyişiklik hesab olunur. Bu təxminlər binalar və avadanlıqların qalıq dəyəri və mənfəət və ya zərərdə tanınmış amortizasiya məbləğinə əhəmiyyətli təsir göstərə bilər.

İcarə öhdəliklərinin qiymətləndirilməsi və aktivlərdən istifadə hüququ. 16 sayılı MHBS-in tətbiqi aktivlər və icarə öhdəliklərindən istifadə hüququna dair mülahizələr aparmağı tələb edir. İcarə müddətini təyin edərkən, Bank yeniləmə seçimlərini həyata keçirmək üçün iqtisadi stimula yaradan bütün amilləri və halları (və ya ləğvetmə seçimlərini etməməyi) nəzərə alır. Müqavilənin icarə elementlərinə malik olub-olmadığını qiymətləndirmək də mühakimə tələb edir. İcarə öhdəliklərini hesablamaq məqsədilə istifadə olunan müvafiq diskont dərəcəsinə müəyyənləşdirmək üçün təxminlərin edilməsi tələb olunur.

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

5 STANDARTLAR, 2022-Cİ İLDƏ QÜVVƏDƏ OLAN MÖVCUD STANDARTLARIN ŞƏRHİ VƏ STANDARTLARA DÜZƏLIŞLƏR

Yeni və yenilənmiş BMHS	Qeyd edilmiş tarixdə və ya ondan sonra başlayan illik dövr üçün qüvvəyə minir
Hesabat tarixində qüvvədə olan müqavilə razılaşmalarına əsaslanan daha ümumi yanaşmanı təmin etməklə, öhdəliklərin qısamüddətli və uzunmüddətli kimi təsnifatını həll etmək üçün 1 №-li “Maliyyə Hesabatlarının Təqdimatı” MUBS-a düzəlişlər.	1 yanvar 2023-cü il
Sığorta öhdəliklərinin cari icra dəyəri ilə ölçülməsini tələb edən və bütün sığorta müqavilələri üçün daha vahid ölçü və təqdimat yanaşmasını təmin edən BMHS 17 “Sığorta müqavilələri”.	1 yanvar 2023-cü il
2017-ci ildə dərc olunan MHBS 17-dən sonra müəyyən edilmiş narahatlıqları və icra problemlərini həll etmək üçün MHBS 17 “Sığorta müqavilələri”-nə düzəlişlər.	1 yanvar 2023-cü il
MHBS 9-un Tətbiqindən Müvəqqəti Azadolmanın uzadılması (MHBS 4-ə Dəyişikliklər). Dəyişiklik MHBS 4 “Sığorta müqavilələri” üzrə müvəqqəti azadolma üçün müəyyən edilmiş son müddətini “Maliyyə Alətləri” adlı 9 №-li MHBS-ni tətbiq etməkdən dəyişdirir, beləliklə, müəssisələr 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün MHBS 9-u tətbiq etməlidirlər.	1 yanvar 2023-cü il
Müəssisənin əhəmiyyətli uçot siyasətləri əvəzinə, maddi əhəmiyyətli uçot siyasətini açıqlamasını tələb edən Uçot Siyasətlərinin Açıqlanması (1 №-li MUBS və MHBS Təcrübə Hesabatı 2-yə Dəyişikliklər).	1 yanvar 2023-cü il
IASB şirkətlərin icarə və istismardan çıxarma öhdəlikləri kimi əməliyyatlar üzrə təxirə salınmış vergini necə uçota aldığı aydınlaşdıran “Vahid əməliyyatdan yaranan aktiv və öhdəliklərlə bağlı təxirə salınmış vergi (12 №-li MUBS-a Dəyişikliklər)” nəşr etdi.	1 yanvar 2023-cü il
Düzəlişlər Mühəsibat Uçotu Təxminləri anlayışını əvəz edir (MUBS 8-ə Düzəlişlər) - Düzəlişlər mühəsibat uçotu qiymətləndirmələrində dəyişiklik anlayışını mühəsibat təxminlərinin tərifinə əvəz edir. Yeni tərif əsasən, mühəsibat təxminləri “maliyyə hesabatlarında ölçülmə qeyri-müəyyənliyinə məruz qalan pul məbləğləridir”.	1 yanvar 2023-cü il

BMHS 17 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan dövrlər üçün qüvvəyə minir. Onun əsas məqsədi sığorta fəaliyyəti ilə bağlı gəlir və xərclər üzrə maliyyə hesabatlarının istifadəçilərinə daha çox şəffaflıq təmin etməkdir. O, həmçinin BMHS 4 “Sığorta müqavilələri”ndə əks olunmayan sığorta fəaliyyətinin cari və gələcək gəlirliliyi haqqında məlumat verir. Bu şəffaflığa diskont edilmiş ehtimalla çəkili pul vəsaitlərinin hərəkətini nəzərə alan ümumi ölçmə modelindən istifadə etməklə uzunmüddətli sığorta müqavilələrinin ölçülməsi, açıq-aydın risk düzəlişləri və müqavilə üzrə əldə olunmamış mənfəəti təmsil edən müqavilə üzrə xidmət marjasının sığorta müqaviləsi üzrə əhatə müddəti ərzində gəlir kimi tanınaraq hesablanması yolu ilə əldə edilir.

Bu ümumi ölçmə modeli aşağıdakılarla tamamlanır:

- birbaşa iştirak xüsusiyyətləri olan müqavilələr üçün xüsusi uyğunlaşma (dəyişən ödəniş yanaşması) və
- sadələşdirilmiş yanaşma (mükafat bölgüsü yanaşması) əsasən qısamüddətli müqavilələr üçün.

17 №-li MHBS öz əhatə dairəsini müəyyən müəssisə növləri ilə məhdudlaşdırmır. Əvvəzində o, sığortaçı hesab edilməyən təşkilatlar da daxil olmaqla istənilən təşkilata şamil edilə bilən sığorta müqaviləsinin tərifini təqdim edir. Sığorta müqavilələrinin uçotu üçün əvvəlki aralıq standart olan MHBS 4 sığorta müqaviləsinə MHBS 17-yə oxşar şəkildə müəyyən etsə də, onun tətbiqi daha çevik idi, çünki müəyyən meyarlar yerinə

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

yetirildiyi təqdirdə sığorta müqavilələri üçün mövcud yerli ölkədə mühasibat uçotu təcrübələrinə icazə verirdi. MHBS 17-də bəzi nəzərəcarpacaq istisnalar mövcuddur və bunlara standart istehsalçı zəmanətləri, qalıq dəyər zəmanətləri, müəssisələrin birləşməsi nəticəsində yaranan şərti ödəniş və müqavilə təkrarsığorta müqaviləsi olmadığı halda, müəssisənin sığortalı olduğu sığorta müqavilələri daxildir. Əhəmiyyətli olmasa da, Şirkətin 17 №-li MHBS ilə əhatə olunacaq fəaliyyətlərinə indi aşağıdakılar daxil ola bilər:

- əsas müəssisə tərəfindən törəmə müəssisələrinə verilmiş bəzi maliyyə zəmanətləri
- İstehlakçı qanunvericiliyində nəzərdə tutulandan daha uzadılmış zəmanətlərin verilməsi və mağaza kartlarına sahib olan pərakəndə müştərilərin ölümü ilə əlaqədar yaranan borc razılaşmalarının bağışlanması saxlamaq
- bəzi İT texniki xidmət tədbirləri və törəmə müəssisələrinin həyata keçirdiyi müxtəlif tikinti fəaliyyətləri ilə bağlı performans zəmanətləri.

6 Şirkət tərəfindən erkən qəbul edilməmiş standartlar, şərtlər və mövcud standartlara düzəlişlər

Bu maliyyə hesabatlarının təsdiq edildiyi tarixdə bir neçə yeni, lakin hələ qüvvəyə minməmiş Standartlar və mövcud Standartlara düzəlişlər və Şərtlər IASB və ya IFRIC tərəfindən dərc edilmişdir. Bu Standartların heç biri və ya mövcud Standartlara düzəlişlər Şirkət tərəfindən erkən qəbul edilməmişdir və hər iki hesabat tarixində tətbiq oluna bilən və Şirkət tərəfindən nəzərə alınmalı olan Şərtlər verilməmişdir.

Şirkət tərəfindən erkən qəbul edilməmiş standartlar və düzəlişlərə aşağıdakılar daxildir:

- Öhdəliklərin Qısa və Uzunmüddətli Təsnifat (MUBS 1-ə Dəyişikliklər)
- Satış və Geri İcarə üzrə İcarə Öhdəliyi (MHBS 16-a Dəyişikliklər)
- Təchizatçının Maliyyə Razılaşmaları (MUBS 7 və MHBS 7-yə Dəyişikliklər)
- Kovenantlarla uzunmüddətli öhdəliklər (1 №-li MUBS-a Dəyişikliklər)
- Mübadilə qabiliyyətinin olmaması (MUBS 21-ə Dəyişikliklər)

Rəhbərlik bütün müvafiq bildirişlərin elanın qüvvəyə mindiyi tarixdən və ya ondan sonra başlayan ilk dövr üçün qəbul ediləcəyini gözləyir. Cari ildə qəbul edilməmiş yeni Standartlar, düzəlişlər və Şərtlər açıqlanmır, çünki onların Şirkətin maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsiri gözlənilmir.

7 PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ VƏ ARMB- DƏKİ MƏCBURİ QALILAR

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2023	2022
Nağd pul vəsaitləri	6,651	7,535
ARMB-dəki qalıqlar (məcburi ehtiyat əmanətlərindən başqa)	71,814	40,745
ARMB-dəki məcburi qalıqlar	23,456	9,964
Digər banklardakı müxbir hesablar və overnəyət əmanətləri:		
- Azərbaycan Respublikasında	2,216	-
- Türkiyə Respublikasında və digər İƏİT ölkələrində	42,739	84,053
- Qeyri-İƏİT ölkələrində	18	5
Çıxılın: dəyərsizləşmə zərərləri üzrə ehtiyatlar	(66)	(17)
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri və ARMB-də yerləşdirilmiş məcburi qalıqlar	146,828	142,285

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR 31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (min Azərbaycan manatı ilə)

Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatın məqsədi üçün pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri aşağıda verilmişdir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2023	2022
Nəgd pul vəsaitləri	6,651	7,535
ARMB-dəki qalıqlar (məcburi ehtiyat əmanətlərindən başqa)	71,814	40,745
Digər banklardakı müxbir hesablar və overnayt əmanətlər:		
- Azərbaycan Respublikasında	2,216	-
- Türkiyə Respublikasında və digər İƏİT ölkələrində	42,739	84,053
- Qeyri-İƏİT ölkələrində	18	5
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri və ARMB-də yerləşdirilmiş məcburi qalıqlar	123,438	132,338

ECL-in ölçülməsi məqsədi ilə pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri və ARMB-də məcburi pul qalıqları Mərhələ 1-ə daxil edilir. ECL-nin ölçülməsi yanaşması üçün 24-cü Qeydə baxın.

31 dekabr 2023-ci il tarixinə Bankın 3 müxbir bankda (2022-ci il: 3) yerləşdirdiyi pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin cəmi 1,000 min AZN-dən yuxarı olmuşdur. Həmin vəsaitlərin cəmi 44,421 min AZN (2022-ci il: 84,052 min AZN) və ya pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri və ARMB-dəki məcburi qalıqları 99%-ni (2022-ci il: 99.99%) təşkil edir. Azərbaycan Respublikasının Standart və Poor's tərəfindən nəşr olunmuş beynəlxalq reytingi BB+ (2022-ci il: BB+/B) təşkil edir.

8 BANKLARDAN VƏ DİGƏR MALİYYƏ TƏŞKİLATLARINDAN ALINACAQ VƏSAİTLƏR

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2023	2022
Digər banklarda və maliyyə təşkilatlarında ilkin ödəniş müddəti üç aydan çox olan əmanətlər	23,533	18,180
Banklar və digər maliyyə təşkilatlarında bloklanmış müxbir hesablar	2,607	1,275
Çıxılsın: Ehtimal olunan kredit zərəri üzrə ehtiyat	(259)	(182)
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	25,881	19,273

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

Digər banklardan və maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər üçün təminat verilmir. 31 dekabr 2023 və 2022-ci il tarixlərinə digər banklardan və maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlərin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2023	2022
-AA	8,748	-
-B	8,599	-
-B-	5,927	-
- B2	-	5,086
- Reytingsiz yerli maliyyə təşkilatları	-	5,000
- Reytingsiz xarici banklar	2,607	9,187
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	25,881	19,273

31 dekabr 2023-ci il tarixində başa çatmış il üzrə banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər üzrə müvafiq EOKZ və ümumi qalıq dəyərindəki dəyişikliklərin təhlili aşağıdakı kimi olmuşdur:

	1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ	Cəmi
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>				
1 yanvar 2023-ci il tarixinə ümumi qalıq dəyəri	19,455	-	-	19,455
Əldə edilmiş və ya satın alınmış yeni aktivlər	6,685	-	-	6,685
31 dekabr 2023-ci il tarixinə	26,140	-	-	26,140

	1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ	Cəmi
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>				
1 yanvar 2023-ci il tarixinə EOKZ	(182)	-	-	(182)
Zərər ehtiyatının xalis yenidən ölçülməsi	(77)	-	-	(77)
31 dekabr 2023-ci il tarixinə	(259)	-	-	(259)

31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il üzrə banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər üzrə müvafiq EOKZ və ümumi qalıq dəyərindəki dəyişikliklərin təhlili aşağıdakı kimi olmuşdur:

	1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ	Cəmi
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>				
1 yanvar 2022-ci il tarixinə ümumi qalıq dəyəri	10,537	-	-	10,537
Əldə edilmiş və ya satın alınmış yeni aktivlər	8,918	-	-	8,918
31 dekabr 2022-ci il tarixinə	19,455	-	-	19,455

	1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ	Cəmi
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>				
1 yanvar 2022-ci il tarixinə EOKZ	(48)	-	-	(48)
Zərər ehtiyatının xalis yenidən ölçülməsi	(134)	-	-	(134)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə	(182)	-	-	(182)

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

31 dekabr 2023-ci il tarixində Bankın digər 3 müxbir bankda yerləşdirdiyi əmanətlərin ümumi məbləğinin cəmi 5,000 min AZN-dən yuxarı olmuşdur (2022-ci il: 1). Həmin əmanətlərin cəmi məbləği 18,082 min AZN (2022-ci il: 7,912) və ya digər banklardan və maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər üzrə qalığın 78%-ni təşkil edir (2022: 44%).

9 İNVESTİSIYA QIYMƏTLİ KAĞIZLARI

İnvestisiya qiymətli kağızları aşağıdakılardan ibarətdir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2023	2022
Amortizasiya olunmuş dəyərdə borc qiymətli kağızları		
ARMB-nin qısa qeydləri-AZN	15,919	-
“SOCAR Polymer Investments” MMC-nin istiqrazları-USD	6,800	6,800
Türkiyə Xəzinə və Maliyyə Nazirliyinin istiqrazları-USD	6,650	6,595
“Turkcell İletisim Hizmetleri” ASC-nin istiqrazları-USD	6,374	6,449
“Türkiyə Vakıflar Bankası” T.A.O.-nun istiqrazları-USD	5,948	6,074
“Türk Telekomunikasyon” A.Ş.-nin istiqrazları-USD	3,588	3,647
Unibank ASC-AZN	2,016	-
Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin istiqrazları-USD	512	511
Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin dövlət istiqrazları-AZN	-	1,022
Çıxılsın: Ehtimal olunan kredit zərəri üzrə ehtiyat	(316)	(441)
	47,491	30,657
DMGVƏD ilə kapital qiymətli kağızları		
Korporativ səhmlər	1,557	1,092
Cəmi investisiya qiymətli kağızları	49,048	31,749

Ədalətli dəyərlə digər məcmu gəlir vasitəsilə yenidən qiymətləndirilmədə səhm qiymətli kağızlarının ədalətli dəyəri investisiya qoyulan müəssisələrin maliyyə nəticələri və müəyyən qiymətləndirmə üsulları nəzərə alındıqdan sonra müəyyən edilmişdir.

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2023	2022
Maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyərlə digər məcmu gəlir vasitəsilə yenidən qiymətləndirilməsi üzrə artıqlıq		
Maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyərlə digər məcmu gəlir vasitəsilə yenidən qiymətləndirilməsi üzrə artıqlıq	465	842
Əlaqədar təxirə salınmış vergi öhdəliyi	(93)	(168)
	372	674

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR 31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (min Azərbaycan manatı ilə)

31 dekabr 2023 və 2022-ci il tarixlərinə investisiya qiymətli kağızlarına daxil edilmiş müvafiq olaraq 873 min AZN və 355 min AZN məbləğləri hesablanmış alınacaq faizləri əks etdirir.

31 dekabr 2023 və 2022-ci il tarixlərinə bütün investisiya qiymətli kağızları üzrə qalıqlar 1-ci Mərhələdədir.

31 dekabr 2023 və 2022-ci il tarixlərində başa çatmış illər ərzində mərhələlər arasında köçürmələr olmamışdır.

10 MÜŞTƏRİLƏRƏ VERİLMİŞ KREDİTLƏR VƏ AVANSLAR

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2023	2022
Hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlər	365,550	305,939
Fərdi şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlıq kreditləri	21,587	18,970
Fərdi şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri	15,528	8,682
	402,665	333,591
Çıxılın: ehtimal olunan kredit zərəri üzrə ehtiyat	(20,732)	(27,272)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	381,933	306,319

31 dekabr 2023-ci il və 2022-ci il tarixlərinə müştərilərə verilmiş kreditlərə və avanslara daxil edilmiş müvafiq olaraq 5,925 min AZN və 13,702 min AZN məbləğlərində hesablanmış alınacaq faizlər öz əksini tapmışdır.

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

Aşağıdakı cədvəllər 31 dekabr 2023-ci il tarixində başa çatmış il ərzində ümumi kreditlərin və müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə zərər ehtiyatının ilin əvvəlinə olan qalığı ilə ilin sonuna olan qalığının üzləşdirilməsi xülasəsini əks etdirir.

	2023			
Ümumi qalıq dəyəri	1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ	Cəmi
1 yanvar 2023-ci il tarixinə	288,283	14,253	31,055	333,591
Əldə edilmiş və ya satın alınmış yeni aktivlər	246,591	-	-	246,591
Mərhələlər arasında hərəkət və digərləri	(154,558)	(12,338)	(10,621)	(177,517)
31 dekabr 2023-ci il tarixinə	380,316	1,915	20,434	402,665

	2023			
Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə EOKZ ehtiyatı	1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ	Cəmi
1 yanvar 2023-ci il tarixinə	(5,275)	(245)	(21,752)	(27,272)
Xalis yenidən ölçülmə	(3,260)	212	(15,998)	(19,046)
Silinmələr	-	-	25,586	25,586
31 dekabr 2023-ci il tarixinə	(8,535)	(33)	(12,164)	(20,732)

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

Aşağıdakı cədvəllər 31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il ərzində ümumi kreditlərin və müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə zərər ehtiyatının ilin əvvəlinə olan qalığı ilə ilin sonuna olan qalığının üzləşdirilməsi xülasəsini əks etdirir.

	2022			
Ümumi qalıq dəyəri	1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ	Cəmi
1 yanvar 2022-ci il tarixinə	193,063	28,293	24,104	245,460
Əldə edilmiş və ya satın alınmış yeni aktivlər	203,113	-	-	203,113
Mərhələlər arasında hərəkət və digərləri	(107,893)	(14,040)	6,951	(114,982)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə	288,283	14,253	31,055	333,591

	2022			
Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə EOKZ ehtiyatı	1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ	Cəmi
1 yanvar 2022-ci il tarixinə	(2,765)	(858)	(14,524)	(18,147)
Xalis yenidən ölçülmə	(2,510)	613	(9,173)	(11,070)
Silinmələr və digərləri	-	-	1,945	1,945
31 dekabr 2022-ci il tarixinə	(5,275)	(245)	(21,752)	(27,272)

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

31 dekabr 2023-ci il tarixində başa çatmış il üzrə ümumi qalıq dəyəri üzrə dəyişikliklərin təhlili və hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlər ilə əlaqədar müvafiq EOKZ aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2023			Cəmi
	1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ	
Ümumi qalıq dəyəri				
1 yanvar 2023-ci il tarixinə	272,727	14,253	18,959	305,939
Əldə edilmiş və ya satın alınmış yeni aktivlər	223,535	-	-	223,535
Mərhələlər arasında hərəkət və digərləri	(148,501)	(12,497)	(2,926)	(163,924)
31 dekabr 2023-ci il tarixinə	347,761	1,756	16,033	365,550

	2023			Cəmi
	1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ	
Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə EOKZ ehtiyatı				
1 yanvar 2023-ci il tarixinə	(5,000)	(245)	(10,256)	(15,501)
Xalis yenidən ölçülmə	(2,910)	212	(14,848)	(17,546)
Silinmələr	-	-	16,748	16,748
31 dekabr 2023-ci il tarixinə	(7,910)	(33)	(8,356)	(16,299)

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il üzrə ümumi qalıq dəyəri üzrə dəyişikliklərin təhlili və hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlər ilə əlaqədar müvafiq EOKZ aşağıdakı kimi olmuşdur:

Ümumi qalıq dəyəri	2022			Cəmi
	1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ	
1 yanvar 2022-ci il tarixinə	183,126	26,069	10,122	219,317
Əldə edilmiş və ya satın alınmış yeni aktivlər	193,094	-	-	193,094
Mərhələlər arasında hərəkət və digərləri	(103,493)	(11,816)	8,837	(106,472)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə	272,727	14,253	18,959	305,939

Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə EOKZ ehtiyatı	2022			Cəmi
	1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ	
1 yanvar 2022-ci il tarixinə	(2,595)	(643)	(4,031)	(7,269)
Xalis yenidən ölçülmə	(2,405)	398	(7,241)	(9,248)
Silinmələr və digərləri	-	-	1,016	1,016
31 dekabr 2022-ci il tarixinə	(5,000)	(245)	(10,256)	(15,501)

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

31 dekabr 2023-ci il tarixində başa çatmış il üzrə ümumi qalıq dəyəri üzrə dəyişikliklərin təhlili və fiziki şəxslərə verilmiş sahibkarlıq kreditləri ilə əlaqədar müvafiq EOKZ aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2023			Cəmi
	1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ	
Ümumi qalıq dəyəri				
1 yanvar 2023-ci il tarixinə	6,973	-	11,997	18,970
Əldə edilmiş və ya satın alınmış yeni aktivlər	14,135	-	-	14,135
Mərhələlər arasında hərəkət və digərləri	(3,886)	-	(7,632)	(11,518)
31 dekabr 2023-ci il tarixinə	17,222	-	4,365	21,587

	2023			Cəmi
	1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ	
Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə EOKZ ehtiyatı				
1 yanvar 2023-ci il tarixinə	(132)	-	(11,398)	(11,530)
Xalis yenidən ölçülmə	(284)	-	(1,128)	(1,412)
Silinmələr	-	-	8,753	8,753
31 dekabr 2023-ci il tarixinə	(416)	-	(3,773)	(4,189)

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il üzrə ümumi qalıq dəyəri üzrə dəyişikliklərin təhlili və fiziki şəxslərə verilmiş sahibkarlıq kreditləri ilə əlaqədar müvafiq EOKZ aşağıdakı kimi olmuşdur:

Ümumi qalıq dəyəri	2022			Cəmi
	1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ	
1 yanvar 2022-ci il tarixinə	5,717	1,355	13,913	20,985
Əldə edilmiş və ya satın alınmış yeni aktivlər	4,456	-	-	4,456
Mərhələlər arasında hərəkət və digərləri	(3,200)	(1,355)	(1,916)	(6,471)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə	6,973	-	11,997	18,970

Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə EOKZ ehtiyatı	2022			Cəmi
	1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ	
1 yanvar 2022-ci il tarixinə	(53)	(14)	(10,432)	(10,499)
Xalis yenidən ölçülmə	(79)	14	(1,895)	(1,960)
Silinmələr və digərləri	-	-	929	929
31 dekabr 2022-ci il tarixinə	(132)	-	(11,398)	(11,530)

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

31 dekabr 2023-ci il tarixində başa çatmış il üzrə ümumi qalıq dəyəri üzrə dəyişikliklərin təhlili və fiziki şəxslərə verilmiş istehlak kreditləri ilə əlaqədar müvafiq EOKZ aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2023			Cəmi
	1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ	
Ümumi qalıq dəyəri				
1 yanvar 2023-ci il tarixinə	8,583	-	99	8,682
Əldə edilmiş və ya satın alınmış yeni aktivlər	8,921	-	-	8,921
Mərhələlər arasında hərəkət və digərləri	(2,171)	159	(63)	(2,075)
31 dekabr 2023-ci il tarixinə	15,333	159	36	15,528

	2023			Cəmi
	1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ	
Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə EOKZ ehtiyatı				
1 yanvar 2023-ci il tarixinə	(143)	-	(98)	(241)
Xalis yenidən ölçülmə	(66)	-	(22)	(88)
Silinmələr	-	-	85	85
31 dekabr 2023-ci il tarixinə	(209)	-	(35)	(244)

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il üzrə ümumi qalıq dəyəri üzrə dəyişikliklərin təhlili və fiziki şəxslərə verilmiş istehlak kreditləri ilə əlaqədar müvafiq EOKZ aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2022			Cəmi
	1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ	
Ümumi qalıq dəyəri				
1 yanvar 2022-ci il tarixinə	4,220	869	69	5,158
Əldə edilmiş və ya satın alınmış yeni aktivlər	5,563	-	-	5,563
Mərhələlər arasında hərəkət və digərləri	(1200)	(869)	30	(2,039)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə	8,583	-	99	8,682

	2022			Cəmi
	1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ	
Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə EOKZ ehtiyatı				
1 yanvar 2022-ci il tarixinə	(117)	(201)	(61)	(379)
Xalis yenidən ölçülmə	(26)	201	(37)	138
Silinmələr və digərləri	-	-	-	-
31 dekabr 2022-ci il tarixinə	(143)	-	(98)	(241)

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

Müştəri kredit portfeli üzrə iqtisadi sektorun risk konsentrasiyası aşağıdakı kimi olmuşdur:

Min Azərbaycan Manatı ilə	2023		2022	
	Məbləğ	%	Məbləğ	%
Ticarət	187,094	46.4	135,296	40.6
İstehsal	92,423	23.0	78,052	23.4
Fiziki şəxslər	37,115	9.2	27,652	8.3
Tikinti	28,190	7.0	46,329	13.9
Kənd təsərrüfatı	25,797	6.4	26,324	7.9
Xidmət	14,905	3.7	3,476	1
Səhiyyə	9,889	2.5	12,878	3.9
Maliyyə institutları	7,252	1.8	3,584	1.0
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar (EOKZ-dan əvvəl)	402,665	100	333,591	100

31 dekabr 2023-ci il tarixinə Bankın məbləği 1,000 min AZN-dən yüksək olan 99 borcalanı mövcud olmuşdur (2022: 78). Bu kreditlərin ümumi məbləği 271,269 min AZN və ya ümumi kredit portfelinin 67%-i dərində (2022: 230,944 min AZN və ya 69%) olmuşdur.

Təminatın maliyyə təsiri təminatın dəyərini aşağıdakı aktivlər üçün ayrıca olaraq açıqlamaqla göstərilir: (i) girov təminatı və kreditin keyfiyyətini yaxşılaşdıran digər tədbirləri aktivin qalıq dəyərində bərabər və ya ondan artıq olan aktivlər (“dəyərindən artıq təmin edilmiş aktivlər”) və (ii) girov təminatı və kreditin keyfiyyətini yaxşılaşdıran digər tədbirləri aktivin qalıq dəyərindən az olan aktivlər (“kifayət qədər təmin edilməmiş aktivlər”).

31 dekabr 2023-ci il tarixinə təminatın effekti aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Dəyərindən artıq təmin edilmiş aktivlər		Kifayət qədər təmin edilməmiş aktivlər	
	Aktivlərin qalıq dəyəri	Təminatın ədalətli dəyəri	Aktivlərin qalıq dəyəri	Təminatın ədalətli dəyəri
Hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlər	270,536	748,292	78,699	14,809
Fərdi şəxslərə - İstehlak kreditləri	14,680	32,487	613	-
Fərdi şəxslərə - Sahibkarlıq kreditləri	17,203	54,419	202	35

31 dekabr 2022-ci il tarixinə təminatın effekti aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Dəyərindən artıq təmin edilmiş aktivlər		Kifayət qədər təmin edilməmiş aktivlər	
	Aktivlərin qalıq dəyəri	Təminatın ədalətli dəyəri	Aktivlərin qalıq dəyəri	Təminatın ədalətli dəyəri
Hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlər	249,755	729,727	40,683	12,883
Fərdi şəxslərə - İstehlak kreditləri	8,154	19,169	288	-
Fərdi şəxslərə - Sahibkarlıq kreditləri	7,238	32,116	201	49

Müştərilərə verilmiş kredit və avansların hər bir kateqoriyasının ehtimal olunan ədalətli dəyərində görə 27 sayılı Qeydə baxın. Müştərilərə verilmiş kreditlərin və avansların faiz dərəcəsi, valyuta, ödəmə müddəti və coğrafi təhlili 24 sayılı Qeyddə açıqlanır. Əlaqəli tərəflərlə qalıqlar 28 sayılı Qeyddə açıqlanmışdır.

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -CI İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

11.1 ƏMLAK, AVADANLIQLAR VƏ İstifadə hüququ olan aktivlər

	Binalar	İstifadə hüququ olan aktivlər	Ofis və kompüter avadanlıqları	İcarə aktivlərin təkmilləşdirilməsi	Avtonəqliyyat	Cəmi
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>						
1 yanvar 2022-ci il tarixinə qalıq dəyəri	13,289	4,132	1,676	3,950	281	23,328
Əlavələr	212	208	757	191	64	1432
Köhnəlmə/amortizasiya xərci	(290)	(475)	(784)	(504)	(138)	(2,191)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə qalıq	13,211	3,865	1,649	3,637	207	22,569
31 dekabr 2022-ci il tarixinə ilkin dəyər	15,204	5,088	4,992	5,164	749	31,197
Yığılmış köhnəlmə/amortizasiya	(1,993)	(1,223)	(3,343)	(1,527)	(542)	(8,628)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə qalıq dəyəri	13,211	3,865	1,649	3,637	207	22,569
Əlavələr	14	681	919	-	189	1,803
Köhnəlmə/amortizasiya xərci	(304)	(479)	(817)	(455)	(135)	(2,190)
31 dekabr 2023-ci il tarixinə qalıq	12,921	4,067	1,751	3,182	261	22,182
31 dekabr 2023-ci il tarixinə ilkin dəyər	15,217	5,770	5,910	5,164	806	32,867
Yığılmış köhnəlmə/amortizasiya depreciation/amortization	(2,296)	(1,703)	(4,159)	(1,982)	(545)	(10,685)
31 dekabr 2023-ci il tarixinə qalıq	12,921	4,067	1,751	3,182	261	22,182

31 dekabr 2023-ci il və 2022-ci il tarixlərinə müvafiq olaraq əmlak və avadanlıqlar kateqoriyasına tam amortizasiya olunmuş 3,873 min AZN və 1,923 min AZN məbləğlərində aktiv daxil edilmişdir. 31 dekabr 2023-ci və 2022-ci il tarixlərinə binalar, avadanlıqlar və qeyri-maddi aktivlər təminat olaraq girov qoyulmamışdır. 31 dekabr 2023 və 2022-ci illərdə sığorta olunmuş əmlak və avadanlıqların məbləği uyğun olaraq 18,115 və 7,911 min AZN təşkil edir. Bank 2023-cü il 31 Dekabrda istifadə hüququ olan aktivləri 7 filial üzrə qeyd etmişdir (2022: 6 filial).

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR 31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (min Azərbaycan manatı ilə)

11.2 QEYRİ-MADDİ AKTİVLƏR

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	QEYRİ-MADDİ AKTİVLƏR	Qeyri-maddi aktivlər Məsrəflərin kapitallaşdırılması	Cəmi
1 yanvar 2022-ci il tarixinə qalıq dəyəri	3,154	198	3,352
Əlavələr	612	-	612
Köçürmə	198	(198)	-
Amortizasiya xərci	(633)	-	(633)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə qalıq dəyəri	3,331	-	3,331
31 dekabr 2022-ci il tarixinə ilkin dəyər	5,804	-	5,804
Yığılmış köhnəlmə/amortizasiya	(2,473)	-	(2,473)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə qalıq dəyəri	3,331	-	3,331
Əlavələr	1,352	-	1,352
Köhnəlmə/amortizasiya xərci	(776)	-	(776)
31 dekabr 2023-ci il tarixinə qalıq dəyəri	3,907	-	3,907
31 dekabr 2023-ci il tarixinə ilkin dəyər	7,156	-	7,156
Yığılmış köhnəlmə/amortizasiya	(3,249)	-	(3,249)
31 dekabr 2023-ci il tarixinə qalıq dəyəri	3,907	-	3,907

12 DİGƏR AKTİVLƏR

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2023	2022
Digər maliyyə aktivləri:		
Alınacaq hesablaşma	1,636	971
Alınacaq hesablanmış komissiyalar	66	67
Digər	8	8
Cəmi digər maliyyə aktivləri:	1,710	1,046
Digər qeyri-maliyyə aktivləri:		
Xidmətlər üzrə əvvəlcədən ödənilmiş vəsaitlər	1,542	971
Müsadirə edilmiş aktivlər	158	75
Əmlak və avadanlıqların alınması üçün əvvəlcədən ödənilmiş vəsaitlər	-	47
Cəmi digər qeyri-maliyyə aktivləri:	1,700	1,093
Cəmi digər aktivlər	3,410	2,139

Yuxarıda qeyd olunan aktivlərin il başa çatdıqdan sonra on iki ay ərzində qaytarılması gözlənilir.

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR 31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (min Azərbaycan manatı ilə)

13 BANKLARA ÖDƏNİLƏCƏK VƏSAİTLƏR

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2023	2022
Azərbaycan Respublikasının Sahibkarlığın İnkişafı Fonduna ödəniləcək vəsaitlər	48,159	48,206
Bankların qısamüddətli əmanətləri	13,167	23,931
Bankların və maliyyə təşkilatlarının müxbir hesabları	1,123	835
Azərbaycan İpoteka və Kredit Zəmanət Fonduna ödəniləcək vəsaitlər	11,948	5,777
Yerli bankların məhdudlaşdırılmış müxbir hesabları	1,650	1,275
Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyinə ödəniləcək vəsaitlər	412	66
Banklara ödəniləcək cəmi vəsaitlər	76,459	80,090

31 dekabr 2023-ci il və 2022-ci il tarixlərinə banklara ödəniləcək vəsaitlərə müvafiq olaraq 1,214 min AZN və 690 min AZN məbləğində hesablanmış faizlər daxil edilmişdir.

14 MÜŞTƏRİ HESABLARI

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2023	2022
Fiziki şəxslər		
Cari/hesablaşma hesabları	160,263	25,741
Müddətli əmanətlər	19,584	100,444
Digər hüquqi şəxslər		
Cari/hesablaşma hesabları	190,117	98,854
Müddətli əmanətlər	64,002	97,022
Dövlət və özəl təşkilatlar		
Cari/hesablaşma hesabları	7,201	13,810
Müddətli əmanətlər	394	4,778
Cəmi müştəri hesabları	441,561	340,649

Müştəri hesablarının iqtisadi sektorlar üzrə konsentrasiyası aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2023		2022	
	Məbləğ	%	Məbləğ	%
Fərdi şəxslər	179,847	40.73%	126,185	37.04%
İstehsal	77,295	17.50%	68,678	20.16%
Ticarət və digər xidmətlər	85,913	19.46%	41,583	12.21%
Sığorta	25,211	5.71%	38,035	11.17%
Kənd təsərrüfatı	25,639	5.81%	13,137	3.86%
Nəqliyyat və rabitə	360	0.08%	12,696	3.73%
Tikinti	39,495	8.94%	12,179	3.58%
Mədəncilik	206	0.05%	9,568	2.81%
Dövlət və ictimai təşkilatlar	7,595	1.72%	18,588	5.44%
Cəmi müştəri hesabları	441,561	100.00	340,649	100.00

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

31 dekabr 2023-ci il tarixinə Bankın qalıq dəyəri 500 min AZN-dən yüksək olan 77 müştərisi (2022: 119) olmuşdur. Bu müştərilərin ümumi qalıq dəyəri 308,065 min AZN məbləğində olmuş və ya cəmi müştəri hesablarının 70%-ni (2022: 254,735 min AZN və ya 75%) təşkil etmişdir. 31 dekabr 2023-ci il və 2022-ci il tarixlərinə müştəri hesablarına 3,180 min AZN və 2,815 min AZN məbləğlərində müvafiq olaraq hesablanmış faizlər daxil edilmişdir.

31 dekabr 2023-ci il və 2022-ci il tarixlərinə müştəri hesablarına 22,899 min AZN və 4,388 min AZN məbləğlərində, müvafiq olaraq, verilmiş kreditlər üzrə girov kimi bloklaşdırılmış əmanətlər daxil edilmişdir.

31 dekabr 2023-ci il və 2022-ci il tarixlərinə müştəri hesablarına müvafiq olaraq 108,911 min AZN və 184,972 min AZN məbləğlərində, Azərbaycan Əmanətlərin Sığortalıması Fondu tərəfindən təmin edilmiş əmanətlər daxil edilmişdir.

15 İCARƏ ÖHDƏLİKLƏRİ

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2023	2022
İcarə öhdəlikləri (cari)	454	398
İcarə öhdəlikləri (uzun-müddətli)	3,917	3,694
Cəmi icarə öhdəlikləri	4,371	4,092

31 dekabr 2023-ci il tarixinə gələcək minimal icarə ödənişləri aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Minimal icarə ödənişləri		
	Bir il ərzində	Bir ildən on ilə qədər	Cəmi
İcarə ödənişləri	766	5,796	6,562
Maliyyə xərcləri	(312)	(1,879)	(2,191)
31 dekabr 2023-ci il tarixinə xalis cari dəyər	454	3,917	4,371

31 dekabr 2022-ci il tarixinə gələcək minimal icarə ödənişləri aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Minimal icarə ödənişləri		
	Bir il ərzində	Bir ildən on ilə qədər	Cəmi
İcarə ödənişləri	690	5,438	6,128
Maliyyə xərcləri	(292)	(1,744)	(2,036)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə xalis cari dəyər	398	3,694	4,092

İlin əvvəlinə və ilin sonuna olan icarə öhdəlikləri məbləğlərinin maliyyələşdirmə fəaliyyətindən müvafiq nağd və nağdsız dəyişikliklər ilə üzləşdirilməsi aşağıdakı kimi göstərilir:

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR 31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (min Azərbaycan manatı ilə)

	1 yanvar 2023-ci il tarixinə	Pul vəsaitlərinin axını	Nağdsız dəyişikliklər		31 dekabr 2023-ci il tarixinə
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>		<i>Əsas məbləğ və faiz</i>	<i>Faiz xəri</i>	<i>Əlavələr</i>	
İcarə öhdəliyi	4,092	(705)	302	682	4,371

	1 yanvar 2022-ci il tarixinə	Pul vəsaitlərinin axını	Nağdsız dəyişikliklər		31 dekabr 2022-ci il tarixinə
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>		<i>Əsas məbləğ və faiz</i>	<i>Faiz xəri</i>	<i>Əlavələr</i>	
İcarə öhdəliyi	4,227	(693)	350	208	4,092

16 DİGƏR ÖHDƏLİKLƏR

Digər öhdəliklərə aşağıdakılar daxildir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2023	2022
Digər maliyyə öhdəlikləri:		
Hesablaşmalar üzrə ödəniləcək vəsaitlər	699	434
Azərbaycan Əmanətlərin Sığortalanması Fonduna ödənişlər	456	489
Cəmi digər maliyyə öhdəlikləri	1,155	923
Digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri:		
Ehtimal olunan zəmanətlər üzrə ehtiyat və digər öhdəliklər*	876	1,039
Ödəniləcək vergilər	226	87
Dövlət və Yerli Fondlara ödəniləcək vəsaitlər	134	108
Alınmış avanslar	101	122
Digər	70	481
Cəmi digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri	1,407	1,837
Cəmi digər öhdəliklər	2,562	2,760

Yuxarıda qeyd olunan bütün öhdəlik qalıqlarının il başa çatdıqdan sonra on iki ay ərzində ödənilməsi gözlənilir.

*31 dekabr 2023-ci il tarixində başa çatmış il üzrə təəhhüdlər və şərti öhdəliklərə dair EOKZ ehtiyatı üzrə dəyişikliklərin təhlili aşağıdakı kimidir:

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

31 dekabr 2023-ci il və 2022-ci il tarixlərində başa çatmış illər ərzində mərhələlər arasında köçürmələr

	1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ	Cəmi
1 yanvar 2023-ci il tarixinə EOKZ	(1,039)	-	-	(1,039)
Tanınmış yeni risklər	(259)	-	-	(259)
Tanınmayan və ya müddəti bitmiş risklər	422	-	-	422
31 dekabr 2023-ci il tarixinə	(876)	-	-	(876)

olmamışdır.

*31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il üzrə təəhhüdlər və şərti öhdəliklərə dair EOKZ ehtiyatı üzrə dəyişikliklərin təhlili aşağıdakı kimidir:

	1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ	Cəmi
1 yanvar 2022-ci il tarixinə EOKZ	(1,230)	-	-	(1,230)
Tanınan yeni risklər	(761)	-	-	(761)
Tanınmayan və ya müddəti bitmiş risklər	952	-	-	952
31 dekabr 2022-ci il tarixinə	(1,039)	-	-	(1,039)

17 NİZAMNAMƏ KAPİTALI

*Səhmlərin sayı istisna olmaqla, min
Azərbaycan manatı ilə*

	Tədavüldə olan səhmlərin sayı	Cəmi
31 dekabr 2022-ci il	65,500	65,500
31 dekabr 2023-ci il	65,500	65,500

Adi səhmlərin hər birinin nominal dəyəri 1,000 AZN-dir. Bu səhmlər bərabər hüquqludur və hər səhm üzrə səhmdara bir səs hüququ verilir.

Bankın nizamnamə kapitalında T.C. Ziraat Bankası (Türkiyə Respublikası), Ziraat Sığorta (Türkiyə Respublikası) və Ziraat Yatırım Menkul Değerler (Türkiyə Respublikası) şirkətləri müvafiq olaraq 99.98%, 0.01% və 0.01% paya sahibdir.

18 EFFEKTİV FAİZ METODU ƏSASINDA HESABLANMIŞ FAİZ GƏLİRLƏRİ VƏ XƏRCLƏRİ

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2023	2022
Faiz gəliri		
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	34,641	28,012
Zəmanətlər	1,799	2,183
İnvestisiya qiymətli kağızları	2,330	1,714
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	7,248	986
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	2,761	368
Cəmi faiz gəliri	48,779	33,263

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

Faiz xərcləri		
Hüquqi şəxslərin/müştəri hesablarının müddətli əmanətləri	(5,381)	(3,532)
Fiziki şəxslərin/müştəri hesablarının müddətli əmanətləri	(4,276)	(1,468)
Banklara ödəniləcək vəsaitlər	(2,676)	(2,100)
İcarə öhdəlikləri	(302)	(350)
Cəmi faiz xərcləri	(12,635)	(7,450)
Xalis faiz gəlirləri	36,144	25,813

19 MALİYYƏ AKTİVLƏRİ ÜZRƏ EHTİMAL OLUNAN KREDİT ZƏRƏRİ

Aşağıdakı cədvəldə maliyyə aləti sinfi üzrə mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabatda növbəti dövrə keçirilən zərər ehtiyatı və dəyərsizləşmə zərərləri arasında üzləşdirilmə göstərilmişdir.

	2023			
	1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ	Cəmi
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>				
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	(3,260)	212	(15,998)	(19,046)
İnvestisiya qiymətli kağızları	125	-	-	125
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	(126)	-	-	(126)
(Ehtimal olunan kredit zərəri xərci)/maliyyə aktivləri üzrə ehtimal olunan kredit zərərinin bərpası	(3,261)	212	(15,998)	(19,047)

	2022			
	1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ	Cəmi
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>				
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	(2,510)	613	(9,173)	(11,070)
İnvestisiya qiymətli kağızları	(298)	-	-	(298)
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	(144)	-	-	(144)
(Ehtimal olunan kredit zərəri xərci)/maliyyə aktivləri üzrə ehtimal olunan kredit zərərinin bərpası	(2,952)	613	(9,173)	(11,512)

20 HAQQ VƏ KOMİSSİYA GƏLİRLƏRİ VƏ XƏRCLƏRİ

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2023	2022
Haqq və komissiya gəlirləri		
- Hesablaşma əməliyyatları	4,897	3,940
- Plastik kart əməliyyatları	2,648	1,785
- Nağd pul əməliyyatları	517	528
- Digər	89	136
Cəmi haqq və komissiya gəlirləri	8,151	6,389

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR 31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (min Azərbaycan manatı ilə)

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2023	2022
Haqq və komissiya xərcləri		
- Plastik kart əməliyyatları	(3,205)	(2,482)
- Hesablaşma və nağd pul əməliyyatları	(729)	(684)
- Akkreditivlər və zəmanət məktubları	(259)	(317)
- Digər	(72)	(80)
Cəmi haqq və komissiya xərcləri	(4,265)	(3,563)
Xalis haqq və komissiya gəlirləri	3,886	2,826

21 İNZİBATİ VƏ ƏMƏLİYYAT XƏRCLƏRİ

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Qeydlər	2023	2022
İşçi heyəti üzrə xərclər və əlaqədar ianələr		(7,347)	(5,669)
Əmlak və avadanlıqların amortizasiyası	11	(2,190)	(2,191)
Sponsorluq xərcləri		(980)	(52)
Proqram təminatı xərcləri		(834)	(718)
Qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası	11	(776)	(633)
Əmanətlərin Sığortalanması Fonduna ödənişlər		(680)	(462)
Reklam və marketinq xərcləri		(542)	(498)
Ofis xərcləri		(453)	(220)
Təhlükəsizlik xərcləri		(412)	(321)
Rabitə xərcləri		(332)	(304)
Təmir və istismar		(264)	(167)
Peşəkar xərclər		(251)	(317)
Mənfəət vergisindən başqa vergilər		(163)	(185)
Ezamiyyə xərcləri		(137)	(116)
Kommunal xərclər		(104)	(102)
Təmizlik xərcləri		(47)	(169)
Üzvlük haqları		(46)	(57)
Sığorta xərcləri		(30)	(27)
Digər		(671)	(665)
Cəmi inzibati və əməliyyat xərcləri		(16,259)	(12,873)

İşçi heyəti üzrə xərclərə 819 min AZN (2022-ci il: 636 min AZN) məbləğində qanunla müəyyən edilmiş təqaüd ödənişləri daxildir.

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR 31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (min Azərbaycan manatı ilə)

22 MƏNFƏƏT VERGİSİ

(a) Mənfəət vergisi xərcinin komponentləri

İl üzrə mənfəət və ya zərərdə qeydə alınmış mənfəət vergisi xərci aşağıdakı komponentlərdən ibarətdir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2023	2022
Cari mənfəət vergisi xərci	(2,128)	(1,890)
Təxirə salınmış mənfəət vergisi gəliri	158	305
Mənfəət & zərər hesabatına tanınan xərc	(1,970)	(1,585)
Digər məcmu gəlir hesabatına tanınan xərc	(93)	(168)
İl üzrə mənfəət vergisi xərci	(2,063)	(1,753)

(b) Vergi xərci ilə mənfəət və ya zərərin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş müvafiq vergi dərəcəsinə olan hasilinin üzləşdirilməsi

2023-ci il və 2022-ci illərdə Bankın mənfəətinin böyük hissəsinə tətbiq edilən mənfəət vergisi dərəcəsi 20% təşkil etmişdir. Ehtimal olunan və faktiki tətbiq edilən vergi xərclərinin üzləşdirilməsi aşağıda göstərilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2023	2022
Vergidən əvvəlki mənfəət	9,825	9,168
- Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş dərəcə (20%) ilə hesablanmalı olan vergi xərci	(1,965)	(1,834)
- Gəlirdən çıxılmayan xərclər	(163)	(56)
- Təxirə salınmış mənfəət vergisi gəliri	158	305
Mənfəət & zərər hesabatına tanınan xərc	(1,970)	(1,585)
Digər məcmu gəlir hesabatına tanınan xərc	(93)	(168)
İl üzrə mənfəət vergisi xərci	(2,063)	(1,753)

(c) Müvəqqəti fərqlərin növü üzrə təxirə salınmış vergilərin təhlili

MHBS və Azərbaycanın vergi qanunvericiliyi arasındakı fərqlər nəticəsində maliyyə hesabatlarının və onların vergi bazalarının hazırlanması məqsədilə aktiv və öhdəliklərin qalığı dəyəri arasında müvəqqəti fərqlər əmələ gəlir. Bu müvəqqəti fərqlər üzrə hərəkətlərin vergi təsirləri aşağıda göstərilir:

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR 31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (min Azərbaycan manatı ilə)

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	1 yanvar 2023-ci il	Mənfəət və ya zərər hesablarına kredit/(debit)	31 dekabr 2023-ci il
Vergi bazasını azaldan müvəqqəti fərqlərin vergi effekti			
İcarə öhdəliyi	818	56	874
Müştərilərə ödəniləcək kreditlər və avans ödənişləri	131	166	297
Əmlak və avadanlıqlar	13	-	13
Vergi bazasını artıran müvəqqəti fərqlərin vergi effekti			
İstifadə hüququ verən aktivlər	(773)	(40)	(813)
İnvestisiya	(164)	(117)	(281)
Təxirə salınmış xalis mənfəət vergisi aktivləri	25	65	90

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	1 yanvar 2022-ci il	Mənfəət və ya zərər hesablarına kredit/(debit)	31 dekabr 2022-ci il
Vergi bazasını azaldan müvəqqəti fərqlərin vergi effekti			
İcarə öhdəliyi	845	(27)	818
Müştərilərə ödəniləcək kreditlər və avans ödənişləri	157	(26)	131
Əmlak və avadanlıqlar	(253)	266	13
Digər öhdəliklər	26	(26)	-
Vergi bazasını artıran müvəqqəti fərqlərin vergi effekti			
İstifadə hüququ verən aktivlər	(826)	53	(773)
İnvestisiya	-	(164)	(164)
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınmış	(15)	15	-
Digər aktivlər	(46)	46	-
Təxirə salınmış xalis mənfəət vergisi öhdəliyi	(112)	137	25

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR 31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (min Azərbaycan manatı ilə)

23 SƏHM ÜZRƏ MƏNFƏƏT

Səhm üzrə əsas mənfəət Bankın səhmdarlarına aid olan xalis mənfəəti adi səhmlərin orta sayına bölməklə hesablanır.

Bank potensial olaraq mənfəətin azaldılması effektinə malik olan adi üzrə azaldılmış mənfəət səhm üzrə əsas mənfəətə bərabərdir.

Səhm üzrə mənfəət aşağıdakı kimi hesablanır:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Qeyd	2023	2022
İl üzrə adi səhmlərin səhmdarlarına aid olan mənfəət (min AZN)		7,855	7,583
Dövrüyyədə olan adi səhmlərin orta sayı (min ədədlə)	17	65.5	65.5
Adi səhm üzrə mənfəət (bir səhm üzrə AZN ilə)		119.92	115.77

24 MALİYYƏ RİSKLƏRİNİN İDARƏ EDİLMƏSİ

Bank daxilində risklərin idarə edilməsi maliyyə, əməliyyat və hüquqi risklər ilə əlaqədar həyata keçirilir.

Maliyyə risklərinə bazar riski (valyuta, faiz dərəcəsi və digər qiymət riski), kredit riski və likvidlik riski daxildir. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi funksiyasının əsas məqsədi risk limitlərinin müəyyən edilməsi və bu limitlərə riayət edilməsidir. Əməliyyat və hüquqi risklərin idarə edilməsində məqsəd bu risklərin azaldılması üçün nəzərdə tutulan daxili qayda və prosedurlara müvafiq qaydada riayət edilməsini təmin etməkdir.

Kredit riski. Bir tərəf maliyyə aləti üzrə öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyi zaman və maliyyə zərərləri ilə nəticələnə bilən hallarda Bank kredit riskinə məruz qalır. Kredit riskinə məruz qalma, digər tərəflərə borc vermə və maliyyə aktivlərinin və balansdankənar kredit öhdəliklərinin artırılmasına səbəb olan digər əməliyyatlarda iştirak etmə nəticəsində yaranır.

Bankın məruz qaldığı kredit riskinin maksimal səviyyəsi maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda maliyyə aktivlərinin qalıq dəyərində əks olunur. Verilmiş maliyyə zəmanətləri, kreditin verilməsi üzrə öhdəlik, istifadə edilməmiş kredit xətlərini və ixrac/idxal akkreditivləri öhdəlikləri üçün maksimal kredit riski öhdəliyin məbləğinə bərabərdir.

Kredit riskinin idarə edilməsi. Kredit riski Bankın biznesi üçün yeganə ən böyük riskdir; buna görə də rəhbərlik kredit riskinə məruz qalmasını diqqətlə idarə edir.

Risklərin idarə edilməsi məqsədləri üçün kredit riski üzrə təxminlərin irəli sürülməsi olduqca mürəkkəbdir və bazarın şərtlərinə, ehtimal olunan pul vəsaitlərinin hərəkəti və vaxt keçidi ilə bağlı dəyişkənlik kimi modellərin istifadəsini nəzərdə tutur. Aktivlər portfeli üzrə kredit riskinin qiymətləndirilməsi, ehtimal edilən xətlərin, əlaqəli zərər nisbətlərinin və kreditlərin çevrilməsi amillərinin daha çox qiymətləndirilməsini nəzərdə tutur.

Limitlər. Bank bir borcalanla və ya borcalanlar qrupuna, coğrafi və sənaye segmentlər ilə bağlı qəbul edilmiş risk məbləğinə məhdudiyət qoymaqla öhdəlik götürdüyü kredit riskinin səviyyələrini təşkil edir.

İstehsal və sənaye sektoru tərəfindən kredit riski səviyyəsinə görə məhdudiyətlər rəhbərlik tərəfindən mütəmadi olaraq təsdiq edilir. Bu risklər dövrü olaraq izlənilir və illik və ya daha da mütəmadi şəkildə nəzərdən keçirilir.

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

Bank fərdi borcalanlar üçün kredit limitlərini təsdiqləyən bir sıra kredit komitələri yaratmışdır. Kredit riskinin miqyasından asılı olaraq, korporativ müştərilərlə əməliyyatlar üzrə qərarlar Böyük Kredit Komitəsi və ya Kiçik Kredit Komitəsi tərəfindən təsdiq edilir. Komitələr həftəlik olaraq toplanır. Bəzi hallarda (məsələn, iri və ya əhəmiyyətli) kreditlər İdarə Heyəti və ya Direktorlar Şurası tərəfindən təsdiq edilir.

Müvafiq müştəri xidmətləri üzrə menecerləri tərəfindən tərtib olunmuş kredit ərizələri, kredit limitinin təsdiqi üçün müvafiq kredit komitəsinə verilir. Kredit riskinə məruz qalma, qismən, girovun alınması, həmçinin korporativ və şəxsi zəmanətlər vasitəsilə idarə olunur. Kredit riskinə məruz qalmaq üçün müştərilərin biznes və maliyyə göstəricilərinə əsaslanan strukturlaşdırılmış təhlil əsasında məsul şəxslər tərəfindən müntəzəm hesabatlar hazırlanır. Ödəmə qabiliyyətini itirmiş müştərilər ilə hər hansı əhəmiyyətli təsirlər İdarə Heyəti və ya Direktorlar Şurasına təqdim edilir və nəzərdən keçirilir.

Ehtimal olunan kredit zərəri (EOKZ) üzrə ölçülmələr – anlayışlar

EOKZ gələcək pul çatışmazlığının cari dəyərinin (kredit zərərlərinin orta çəkili dəyəri, verilmiş müddətə istifadə edilən müvafiq defolt riskləri ilə) ehtimal olunan təxminidir. EOKZ ölçüsü qərəzsizdir və bir sıra mümkün nəticələrin qiymətləndirilməsi ilə təyin edilir.

Diskont Dərəcəsi – hesabat tarixində ehtimal edilən zərərin indiki dəyərə endirilməsi üçün bir alətdir. Diskont dərəcəsi maliyyə aləti üçün effektiv faiz dərəcəsini (EFD) və ya onun təxmini uyğunlaşdırılmasını əks etdirir.

Ömürlük müddət – EOKZ-un ölçülməsi üçün maksimal müddətdir. Sabit ödənişli kreditlər üçün ömürlük müddət qalan müqavilə müddətinə bərabərdir. Sabit ödəmə müddəti olan kreditlər üçün ömürlük müddət qalan müqavilə müddətinə bərabərdir. Kredit öhdəlikləri və maliyyə təminatı müqavilələri üçün, bu, kreditin uzadılması üçün müəssisənin müqavilə öhdəliyi olan maksimal müqavilə müddətidir. Fiziki şəxslərə verilən kredit kartları üçün daxili statistikaya əsaslanır və 3 ilə bərabərdir.

Ömürlük EOKZ – maliyyə alətinin qalan ömür müddəti ərzində mümkün olan defolt hallarında baş verən itkilərdir.

12 aylıq EOKZ – maliyyə alətləri üzrə defolt hallarının baş verməsi nəticəsində meydana çıxan EOKZ əks etdirən EOKZ-ların bir qismi, maliyyə alətinin qalan müqavilə müddəti ilə məhdudlaşdıran hesabat tarixində 12 ay ərzində mümkündür.

Proqnozlaşdırılan məlumat – hər bir portfel segmenti üçün kredit riskini və ehtimal olunan kredit zərərlərinə təsir edən əsas makroiqtisadi dəyişiklikləri ehtiva edən məlumatdır. 9 sayılı MHBS maddəsinə uyğun olaraq, EOKZ-un qiymətləndirilməsində geniş konsepsiya, proqnozlaşdırılan məlumatları nəzərdən keçirməkdir.

Kredit Konvertasiya Əmsali (KKƏ) - balansdankənar məbləğlərin müəyyən edilmiş müddətdə balans maddəsinə çevrilmə ehtimalı olduğunu göstərir. Bu, 12 aylıq və ya ömürlük dövr üçün hesablanı bilər. Həyata keçirilən təhlil əsasında Bank, 12 aylıq və ömürlük KKƏ-nin eyni olduğunu ehtimal edir.

Satın alındıqda və ya əldə edildikdə kredit dəyərsizləşməsinə uğramış aktivlər (SƏKD) ilkin tanımada kredit dəyərsizləşməsinə məruz qalmış maliyyə aktivləridir.

Aşağı kredit riskli maliyyə aktivləri – xarici reyting agentlikləri və ya müvafiq daxili reyting tərəfindən investisiya dərəcəsi verilmiş aktivlər, Azərbaycan Respublikası tərəfindən buraxılmış və manatla irəli sürülmüş borc alətləri, Azərbaycan Respublikasının mülkiyyətində olan şirkətlərə verilmiş manat ilə olan kreditlər. Maliyyə aktivləri üzrə ödənişlərin 30 gündən çox gecikməsi halında ilkin tanınma tarixinə nisbətən kredit riskində əhəmiyyətli dərəcədə artımın baş verməsi ehtimalı istisna edilməmişdir.

Defolt və kredit dəyərsizləşməsinə məruz qalmış aktiv – Defolt vəziyyətində olan kredit aşağıda göstərilən meyarlardan birinə və ya bir neçəsinə cavab verdikdə, “kredit dəyərsizləşməsinə məruz qalmış” aktivin tərifinə və ya tamamilə uyğunlaşdırılmış hesab olunur:

- Müqavilə şərtlərinə uyğun olaraq 90 gündən çox vaxtı keçmiş;

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

- Bank borcalanının borcunu əhəmiyyətli zərər ilə satmağı düşünür (borcun əsas məbləğinin və hesablanmış faizlərin 5%-dən çoxu);
- Borcalanının xarici reytingi Caa2-dən aşağıdır;
- Bank əsas şablon üzrə defolt reytinginə malik qrupda borcalanı təsnif etmişdir.

Baş Kredit Komitəsi aşağıda sadalanan ödəmə ehtimalının olmaması meyarlarına əsasən borcalanı kredit zərəri yaradan şəxs kimi tanıyır:

- Borcalan likvidlik problemi ilə üzləşmişdir;
- Borcalanın iflasa girməsi ehtimalı artır;
- Borcalanın öhdəliklərini müvəffəqiyyətlə yerinə yetirməsindəki çətinlikləri əks etdirən digər meyarlar.

Ardıcıl altı aylıq müddət ərzində heç bir defolt meyarlarına cavab vermədikdə, alət artıq defolt vəziyyətində mövcud hesab edilmir (yəni, artıq bərpa olunmuşdur).

Kredit Riskində Əhəmiyyətli Artım (KRƏA) – KRƏA qiymətləndirməsi fərdi və portfel əsasında həyata keçirilir. AD və ya DMGVƏD-də hesablanmış fiziki və hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlər üçün, KRƏA aşağıda göstərilən şərtlərin monitorinqi əsasında fərdi şəkildə qiymətləndirilir. KRƏA-nın müəyyənləşdirilməsi üçün istifadə edilən kriteriyalar Bankın Risklərin idarə edilməsi departamenti tərəfindən uyğunluq üçün mütəmadi olaraq izlənilir və nəzərdən keçirilir.

Bank maliyyə alətini aşağıda göstərilən kəmiyyət, keyfiyyət və ya dəstəkləyici meyarlardan birinin və ya bir neçəsinin yerinə yetirildiyi zaman KRƏA-ya uğraması kimi dəyərləndirir.

Hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlər və hüquqi şəxslər tərəfindən buraxılmış istiqrazlar, banklararası əməliyyatlar və banklar tərəfindən buraxılan istiqrazlar üçün:

- 31-90 gün arası gecikdirilmiş;
- Monitorinqlər borcalanının maliyyə çətinlikləri olduğunu göstərir.

Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər üçün:

- 31-90 gün arası gecikdirilmiş;
- Yenidən maliyyələşdirilən kreditlər - borcalanının bütün kreditlərinin bir kreditdə təkrar maliyyələşdirildiyi xüsusi kredit növü;
- Qeyri-ışlək kredit departamenti tərəfindən kreditin nəzarət siyahısına daxil edilməsi.

KRƏA meyarlarına artıq cavab vermədiyi və bunun ən az 6 ay davam etməsinə dair sübutlar olduqda, alət 1-ci mərhələyə qaytarılır. Keyfiyyət göstəricisinə əsasən, risk 2-ci mərhələyə köçürülmüşdürsə, Bank göstəricinin mövcud olması və ya dəyişməsi dinamikasını izləyir.

EOKZ-un ölçülməsi – qiymətləndirmə üsullarının təsviri

Ümumi prinsip

SƏKD olmayan maliyyə aktivləri üçün, EOKZ ilk olaraq tanınma tarixindən sonra borcalanının kredit riskinə əhəmiyyətli dərəcədə artmış olub-olmamasına bağlı olaraq, iki müxtəlif müddətdən biri üzrə defolt riskinə əsasən qiymətləndirilir. Bu yanaşma EOKZ ölçülməsi üçün üç mərhələli bir modeldə göstərilə bilər:

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

1-ci Mərhələ: ilkin tanınma zamanı kredit zərərinə məruz qalmamış maliyyə aləti və onun kredit riski ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli dərəcədə artmamışdır; zərərin ödənilməsi 12 aylıq EOKZ-lara əsaslanır.

2-ci Mərhələ: ilkin tanınmadan sonra KRƏA müəyyən edildiyi təqdirdə, maliyyə aləti 2-ci Mərhələyə köçürülür, lakin hələ də kredit zərərinə məruz qalmış hesab olunmur; zərərin ödənilməsi ömürlük EOKZ-lara əsaslanır.

3-cü Mərhələ: maliyyə aləti kredit zərərinə məruz qalarsa, maliyyə aləti daha sonra 3-cü Mərhələyə köçürülür və zərərin ödənilməsi ömürlük EOKZ-lara əsaslanır.

SƏKD maliyyə aktivləri üçün EOKZ həmişə ömürlük ölçülür (3-cü Mərhələ), buna görə hesabat tarixində Bank yalnız ömürlük ehtimal olunan kredit zərərlərindəki məcmu dəyişiklikləri tanıyır.

Bank EOKZ ölçülməsi üçün üç ayı yanaşma həyata keçirə bilər:

- Fərdi əsasda qiymətləndirmə;
- Portfel əsasında qiymətləndirmə;
- Xarici reytingə əsaslanan qiymətləndirmə.

Bank hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlərin aşağıdakı növləri üzrə fərdi qaydada qiymətləndirmə aparır: unikal kredit riski xüsusiyyətlərinə malik kreditlər, fərdi əhəmiyyətli kreditlər və dəyərsizləşmiş kreditlər.

Bank, aşağıdakı növ aktivlər üzrə portfel əsasında qiymətləndirməni həyata keçirir: hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlər və kreditlə bağlı öhdəliklər (standart kredit, ixtisaslaşdırılmış kreditlər, icarə kreditləri və s.), banklararası kreditlər, fərdi kreditlər və KOB-ə verilmiş kreditlər). Bu yanaşma, portfelin borcalanın xüsusi məlumatlarına əsaslanan eyni xüsusiyyətlərə malik seqmentlərə birləşməsinə əhatə edir.

Bank aşağıdakı kredit növləri üçün xarici reytinglər üzrə qiymətləndirmələr aparır: banklararası kreditlər, banklar tərəfindən verilmiş borc qiymətli kağızları, hüquqi şəxslər və suveren, suveren kreditlər.

Fərdi əsasda qiymətləndirmə prinsipləri - fərdi əsasda EOKZ qiymətləndirmələri hər bir nəticənin ehtimalına qarşı müxtəlif mümkün nəticələrə görə kredit zərərləri üzrə təxminlərin ölçülməsi ilə həyata keçirilir. Bank hər bir kredit üçün ən azı iki mümkün nəticəni müəyyən edir ki, bunlardan biri belə bir ssenarinin ehtimalına baxmayaraq kredit zərərinə səbəb olur. Ekspert hesabatları və faktiki zərərlər arasındakı fərqi azaltmaq üçün müntəzəm olaraq təhlil edilir.

Portfel əsasında qiymətləndirmə prinsipləri – riskə məruz qalma mərhələsini qiymətləndirmək və kollektiv əsasda zərər ehtiyatını ölçmək üçün Bank öz risklərini Bank daxilində riskə məruz qalmalar kimi orta kredit riski xüsusiyyətləri əsasında eyni xüsusiyyətlərə malik seqmentlərə birləşdirir.

Xüsusiyyətlərə daxildir: müştərinin növü (məsələn, gəlir gətirən əmlak və ya icarə şirkətləri), məhsul növü (kredit kartları və ya pul kreditləri kimi), kredit riski reytingi və ilkin tanınma tarixi.

Fərqli seqmentlər DE və DZYZ kimi kredit risk parametrlərindəki fərqləri əks etdirir. Qrupların uyğunluğu Risklərin İdarə edilməsi Departamenti tərəfindən dövrü olaraq izlənilir və nəzərdən keçirilir.

Ümumiyyətlə, EOKZ aşağıdakı kredit riski parametrlərinin birləşməsidir: DVRMQ, DE və DNZ (parametrlərin tərifləri yuxarıda göstərilmişdir). EOKZ hesablanması üzrə ümumi yanaşma aşağıda göstərilmişdir. Bu yanaşma portfel əsasında qiymətləndirilmiş məhsullar üzrə və bankın həmin məhsul üzrə borcalanın xüsusi məlumatı əsasında kredit riski reytingi qiymətləndirməsi olan məhsul üzrə tətbiq oluna bilər.

EOKZ növbəti 12 ay və ya ömürlük alətlər üzrə kredit riski parametrlərinin (DVRMQ, DE və DZYZ) proqnozlaşdırılması ilə müəyyən edilir. Bu üç komponent birlikdə artırılır və qalıq ehtimalı (yəni əvvəlki dövrdə ödənilmiş və ya defolt vəziyyətində riskə məruz qalmışdır) üzrə düzəliş edilir.

Kredit riski parametrlərinin hesablanması qısa olaraq əsasları aşağıdakılardır.

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

DVRMQ-lar ehtimal olunan ödəniş profilinə əsasən müəyyən edilir ki, bu da məhsul növünə görə dəyişir:

- Məhsulların və annuitet əsasında ödənilən kreditlərin amortizasiyası üçün DVRMQ, borcaların 12 aylıq və ya ömürlük əsasda borclu olduğu müqavilə ödəmələrinə əsaslanır.
- Məhsulların dövrüyyəsi üçün DVRMQ, defolt anına qalmış limitin gözlənen istifadəsini nəzərə alaraq, cari istifadə edilmiş qalıq alınması və kredit konversiyası əmsalının əlavə edilməsi yolu ilə proqnozlaşdırılır.

EOKZ-ların hesablanması üçün DE-nin iki növü istifadə edilir: 12 aylıq və ömürlük DE:

- 12 aylıq DE-lər – Defoltun növbəti 12 ay ərzində (və ya maliyyə alətinin qalan ömrü 12 aydan az olduqda) təxmin edilən baş verməsi ehtimalı. Bu amil 12 aylıq EOKZ-ları hesablamaq üçün istifadə edilir. 12 aylıq DE-nin qiymətləndirilməsi ən son mövcud tarixi məlumatlara əsaslanır və lazım olduğu təqdirdə gələcək perspektiv məlumatlar üçün uyğunlaşdırılır;
- Ömürlük DE-lər – Defoltun maliyyə alətinin qalan ömrü üzrə təxmin edilən baş verməsi ehtimalı. Bu amil ömürlük EOKZ-ları 2-ci Mərhələ riskləri üzrə hesablamaq üçün istifadə edilir. Ömürlük DE-nin qiymətləndirilməsi ən son mövcud tarixi məlumatlara əsaslanır və lazım olduğu təqdirdə gələcək perspektiv məlumatlar üçün uyğunlaşdırılır.

Ömürlük DE-ni hesablamaq üçün, Bank 12 aylıq DE-lərin miqrasiya cədvəllərinə əsasən ekstrapolyasiya edilməsi və tarixi defolt məlumatına əsaslanan ömürlük DE-nin əyrilik əmsali kimi segment və məhsul növündən asılı olaraq müxtəlif statistik yanaşmalardan istifadə edir. Ömürlük DE hesablamaqları üçün, Bank tarixi defolt məlumatları və defolt məlumatların mövcud olmadığı uzun müddətlər üçün isə trendlərin ekstrapolyasiyasından istifadə edir.

DNYZ, defolt riski ilə bağlı olaraq Bankın yarana bilən zərərlə bağlı gözləntisini əks etdirir. DNYZ, məhsul, mərhələ, girovun və ya digər bu kimi kredit təminatının mövcudluğuna görə fərqli nəticələr göstərir.

12 aylıq və ömürlük DNYZ-lər, defolt hadisəsindən sonra ehtimal olunan əldə ediləcək vəsaitlərə təsir edən amillər əsasında müəyyən edilir.

DNYZ-nin ölçülməsinə yanaşma üç mümkün qrupa bölünə bilər: çes:

- girovun özəl xüsusiyyətlərinə əsasən DNYZ-nin ölçülməsi;
- bərpa statistikasına əsaslanaraq portfel əsasında DNYZ-nin hesablanması;
- fərqli amil və ssenarilərdən asılı olaraq fərdi qaydada müəyyən edilmiş DNYZ.

Daşınmaz əmlakın girov qoyulduğu kreditlər üçün qrup DNYZ-ni girovun xüsusiyyətləri əsasında, məsələn, proqnozlaşdırılan girov dəyərləri, satış üzrə tarixi güzəştlər və digər amillər ilə hesablayır.

Korporativ, pərakəndə, banklararası kredit portfelinin və korporativ istiqrazların xüsusi segmentləri üçün DNYZ son mövcud statistik məlumatlara əsasən kollektiv əsasda hesablanır.

Balansdan kənar maliyyə alətləri üçün EOKZ ölçülməsi

Hüquqi şəxslərin istifadə edilməmiş kredit xətləri üçün kredit kartları, fərdi şəxslərə verilmiş kredit kartları və maliyyə zəmanətləri üzrə KKƏ, defolt vəziyyətində olan dəyərin statistik təhlili əsasında müəyyən edilir.

Kredit xətləri üzrə KKƏ hər hansı bir zamanda müştərilər tərəfindən istifadə edilə bilən limitlərdən sonra 50% kimi müəyyən edilir.

Xarici reytinglərə əsaslanan qiymətləndirmə prinsipləri - xarici reytinglərə əsaslanan EOKZ hesablama prinsipləri, portfel bazasında qiymətləndirmə prinsipləri ilə eynidir. Müştərilər xarici kredit reytinglərini təyin etdikləri üçün kredit riski parametrləri (DE) beynəlxalq reyting agentlikləri tərəfindən dərc olunan defolt və bərpa statistikasından götürülə bilər.

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

EOKZ modellərinə daxil olan proqnoz xarakterli məlumatlar. Həm KRƏA, həm də EOKZ-ların hesablanmasıyla gələcəklə bağlı məlumatlar istifadə edilir. Bank tarixi təhlillər aparmış və hər bir portfel üçün kredit riskini və EOKZ-lara təsir edən əsas iqtisadi amilləri müəyyən etmişdir.

Bu iqtisadi amillər və onların DE ilə əlaqədar təsirləri maliyyə aləti üzrə fərqlənir. İstehlakçı qiymətləri indeksi üzrə dəyişikliklər, real ÜDM-in artımı, ABŞ dolları məzənnəsi üzrə dəyişikliklər, neft qiymətinin dəyişməsi kimi iqtisadi amillər, bu amillərdə baş verən dəyişikliklərin təsirini anlamaq üçün statistik reqresiya təhlili apararaq sınaqdan keçirilmişdir.

Bu amillərə əsaslanaraq Bankın rəhbərliyi özünün məqbul hesab etdiyi iqtisadi dövrün növbəti mərhələsini müəyyənləşdirmək üçün yalnız statistik təhlillər nəticəsində deyil, eyni zamanda rəhbərliyin təcrübəsində istifadə etməklə gələcək makroiqtisadi şəraitin proqnozunu verir.

KRƏA meyarlarının qiymətləndirilməsi pərakəndə borcalanlar üçün ömürlük DE istifadə edilməklə, digər maliyyə aktivləri üçün isə keyfiyyət və təminat göstəriciləri ilə bərabər 12 aylıq DE-dən də istifadə edilməklə həyata keçirilir. Bu proses bütün maliyyə alətlərinin 1-ci, 2-ci və ya 3-cü Mərhələdə olub-olmadığını və dolayısı ilə 12 aylıq və ya ömürlük EOKZ-un tanınmasına zərurətin olub-olmadığını müəyyənləşdirir. Bu qiymətləndirmədən sonra Bank EOKZ-u 12 aylıq EOKZ (1-ci Mərhələ) ehtimalına əsasən və ya ehtimal olunan ömürlük EOKZ (2-ci və 3-cü Mərhələ) kimi qiymətləndirir. Bu ehtimal əsasında formalaşan EOKZ-lar müvafiq EOKZ modelinin tətbiqi ilə müəyyən edilir.

Hər hansı bir iqtisadi proqnozda olduğu kimi, baş vermiş proqnozlar və ehtimallar yüksək dərəcədə qeyri-müəyyənliklə bağlıdır və buna görə də faktiki nəticələr proqnozlaşdırılan məlumatlardan əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənə bilər. Bank bu proqnozların ehtimal olunan nəticələrə dair mümkün ən yaxşı qiymətləndirməni təmsil etdiyini hesab edir və seçilmiş ssenarilərin mümkün ssenarilərin ən uyğun nümunəsinin olmasından əmin olmaq üçün Bankın müxtəlif portfellerində qeyri-xəttilik və asimetriyaları təhlil etmişdir.

Yoxlama. Bank mütəmadi olaraq qiymətləndirmələr və faktiki kredit zərərləri arasında mümkün fərqləri azaltmaq üçün öz metodologiyası və fərziyyələrini nəzərdən keçirir. Belə təhlil ən azı ildə bir dəfə həyata keçirilir. EOKZ ölçü metodologiyası üzrə yoxlamanın nəticələri Bank rəhbərliyinə çatdırılır və model və fərziyyələrin tənzimlənməsi üçün növbəti addımlar səlahiyyətli şəxslər arasında müzakirələrdən sonra müəyyənləşdirilir.

Kreditlə bağlı öhdəliklərə görə zərərlərin qiymətləndirilməsi. Kredit üzrə borc öhdəlikləri ilə bağlı zərər ehtiyatının qiymətləndirilməsi qarşı tərəfin balansdankənar öhdəliyi varsa, kredit konversiya əmsalı (KKƏ) tətbiqi ilə qalıq mübadiləsi ilə oxşar şəkildə həyata keçirilir. KKƏ-nin hesablanması üçün statistik məlumatlar və Bazəl Komitəsi vahidlərindən istifadə edilir. Qarşı tərəfin balansdankənar öhdəliyi olduğu təqdirdə ehtimal edilən kredit zərərləri ehtimalının qiymətləndirilməsi KKƏ-yə müraciət edərək məruz qalma məbləğinə əsasən fərdi və ya kollektiv əsaslarla həyata keçirilir.

Bazar riski. Bank bazardakı ümumi və spesifik dəyişikliklərə məruz qalan (a) valyuta (b) faiz dərəcələri və (c) pay alətləri üzrə açıq mövqelər ilə əlaqədar bazar risklərinə məruz qalır. Rəhbərlik qəbul edilə bilən risklərin səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir və bu limitlərə hər gün nəzarət edir. Buna baxmayaraq, bu cür yanaşmadan istifadə edilməsi bazarda daha əhəmiyyətli dəyişikliklər baş verdiyi halda, müəyyən edilmiş limitlərdən artıq zərərlərin yaranmasının qarşısını almır.

Valyuta riski. Rəhbərlik xarici valyuta riski ilə əlaqədar olaraq hər bir valyuta və ümumilikdə risklərin səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir və bu limitlərə gündəlik nəzarət edir. Hesabat dövrünün sonuna Bankın məruz qaldığı valyuta riski üzrə ümumi təhlil aşağıdakı cədvəldə əks etdirilir:

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR 31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (min Azərbaycan manatı ilə)

Min Azərbaycan manatı ilə	31 dekabr 2023-ci il			31 dekabr 2022-ci il		
	Monetar maliyyə aktivləri	Monetar maliyyə öhdəlikləri	Xalis mövqe	Monetar maliyyə aktivləri	Monetar maliyyə öhdəlikləri	Xalis Mövqe
Azərbaycan manatı	336,633	255,035	81,598	247,416	185,744	61,672
ABŞ dollar	229,285	233,106	(3,821)	211,735	197,409	14,326
Avro	37,455	33,330	4,125	32,188	33,297	(1,109)
Türk lirəsi	390	421	(31)	900	867	33
Digər	1,637	1,654	(17)	8,433	8,437	(4)
Cəmi	605,400	523,546	81,854	500,672	425,754	74,918

Yuxarıdakı cədvəl yalnız monetar aktivlər və öhdəliklər daxildir. Bank hesab edir ki, səhm alətləri üzrə investisiyalar və qeyri-monetar aktivlər əhəmiyyətli valyuta riskinin yaranmasına gətirib çıxarmır.

Bütün digər dəyişənlərin sabit qalması şərtilə, hesabat dövrünün sonuna Bankın funksional valyutasına tətbiq edilən valyuta məzənnələrindəki mümkün dəyişikliklərin mənfəət və zərərə və kapitala təsiri aşağıdakı cədvəldə əks etdirilir:

Min Azərbaycan manatı ilə	31 dekabr 2023-ci il tarixinə	31 dekabr 2022-ci il tarixinə
	Mənfəət və ya zərərə təsir (mənfəət vergisindən əvvəl)	Mənfəət və ya zərərə təsir (mənfəət vergisindən əvvəl)
ABŞ dollarının 30% möhkəmlənməsi	(1,146)	4,298
ABŞ dollarının 30% zəifləməsi	1,146	(4,298)
Avronun 30% möhkəmlənməsi	1,238	(333)
Avronun 30% zəifləməsi	(1,238)	333
Türk lirasinin 30% möhkəmlənməsi	(9)	10
Türk lirasinin 30% zəifləməsi	9	(10)

Risk yalnız Bankın funksional valyutasından fərqli valyutalarda ifadə olunan monetar aktivlər və öhdəliklər üçün hesablanmışdır.

Faiz dərəcəsi riski. Bank bazar faiz dərəcələrinin dəyişməsinin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsiri ilə əlaqədar riskə məruz qalır. Bu cür dəyişikliklər nəticəsində faiz marjaları arta bilər, lakin faiz dərəcələri üzrə gözlənilməyən dəyişikliklər baş verdiyi təqdirdə faiz marjaları həmçinin azala və ya zərərin yaranmasına səbəb ola bilər. Rəhbərlik faiz dərəcələrinin dəyişməsinin qəbul edilə bilər səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir və bu limitlərə hər gün nəzarət edir.

31 dekabr 2023-ci il və 2022-ci il tarixlərinə Bankın müxtəlif faiz dərəcələrində maliyyə alətləri mövcud olmamışdır.

Bank maliyyə alətləri üzrə faiz dərəcələrinə nəzarət edir. Aşağıdakı cədvəldə hesabat tarixinə Bankın cəmi maliyyə aktiv və öhdəlikləri rəhbərlik tərəfindən təhlil edilən hesabatlarda əks olunmuş faiz dərəcələrinə uyğun olaraq təqdim edilmişdir:

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

İllik %	2023			2022		
	AZN	ABŞ dolları	Avro	AZN	ABŞ dolları	Avro
Aktivlər						
Pul vəsaitləri və onların	6.50%	-	-	4.68%	-	-
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	8.06%	4.42%	2.81%	4.09%	1.45%	0.01%
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	11.64%	6.42%	6.03%	11.55%	5.87%	5.47%
İnvestisiya qiymətli kağızları	9.76%	5.70%	-	9.29%	5.38%	-
Öhdəliklər						
Banklara ödəniləcək vəsaitlər	2.90%	-	3.90%	2.66%	0.80%	1.63%
Müddətli əmanətlər	6.53%	2.29%	1.80%	6.46%	1.65%	1.26%
Kredit öhdəlikləri	9.39%	3.64%	3.85%	6.73%	3.27%	2.45%
İcarə öhdəliyi	7.50%	-	-	7.20%	-	-

Yuxarıdakı cədvəldə göstərilən “-” işarəsi Bankın müvafiq valyutada aktiv və öhdəliklərə malik olmadığını bildirir.

Aşağıdakı cədvəldə "risk dəyişkənində mümkün olan dəyişikliklər" əsasında müəyyən edilmiş faiz riskinin həssaslıq təhlili göstərilir. Bu dəyişikliklərin səviyyəsi rəhbərlik tərəfindən müəyyənləşdirilir və əsas idarə heyətinə təqdim olunan risk hesabatlarında əks olunur. Vergidən əvvəl mənfəətə təsir:

	31 dekabr 2023-ci il tarixinə		31 dekabr 2022-ci il tarixinə	
	Faiz dərəcəsi +1%	Faiz dərəcəsi -1%	Faiz dərəcəsi +1%	Faiz dərəcəsi -1%
Malivə aktivləri				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,468	(1,468)	1,423	(1,423)
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	259	(259)	193	(193)
Müştərilərə verilmiş kreditlər	3,819	(3,819)	3,063	(3,063)
İnvestisiya qiymətli kağızları	490	(490)	317	(317)
Maliyyə öhdəlikləri				
Banklara ödəniləcək vəsaitlər	(765)	765	(801)	801
Müştəri hesabları	(4,416)	4,416	(3,406)	3,406
İcarə öhdəlikləri	(44)	44	(41)	41
Vergidən əvvəl mənfəətə xalis təsir	811	(811)	748	(748)

Coğrafi riskin konsentrasiyası. 31 dekabr 2023-ci il və 2022-ci il tarixlərinə Bankın maliyyə aktiv və öhdəliklərinin coğrafi konsentrasiyasının təhlili aşağıda göstərilir:

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Azərbaycan	İƏİT	Qeyri-İƏİT	Cəmi 2022
Malivvə aktivləri				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri və ARMB-dəki məcburi ehtivatlar	104,071	42,739	18	146,828
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	5,087	18,187	2,607	25,881
İnvestisiya qiymətli kağızları	26,706	22,342	-	49,048
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	342,900	38,862	171	381,933
Digər maliyyə aktivləri	1,602	108	-	1,710
Cəmi maliyyə aktivləri	480,366	122,238	2,796	605,400
Maliyyə öhdəlikləri				
Banklara ödəniləcək vəsaitlər	66,922	9,537	-	76,459
Müştəri hesabları	432,025	9,282	254	441,561
İcarə öhdəliyi	4,371	-	-	4,371
Digər maliyyə öhdəlikləri	1,155	-	-	1,155
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	504,473	18,819	254	523,546
Balans üzrə maliyyə alətlərinin xalis mövqeyi	(24,107)	103,419	2,542	81,854

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Azərbaycan	İƏİT	Qeyri-İƏİT	Cəmi 2022
Maliyyə aktivləri				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri və ARMB-dəki məcburi ehtivatlar	58,227	84,053	5	142,285
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	10,182	-	9,091	19,273
İnvestisiya qiymətli kağızları	9,425	22,324	-	31,749
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	270,544	35,775	-	306,319
Digər maliyyə aktivləri	1,046	-	-	1,046
Cəmi maliyyə aktivləri	349,424	142,152	9,096	500,672
Maliyyə öhdəlikləri				
Banklara ödəniləcək vəsaitlər	79,553	537	-	80,090
Müştəri hesabları	264,938	57,086	18,625	340,649
İcarə öhdəliyi	4,092	-	-	4,092
Digər maliyyə öhdəlikləri	923	-	-	923
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	349,506	57,623	18,625	425,754
Balans üzrə maliyyə alətlərinin xalis mövqeyi	(82)	84,529	(9,529)	74,918

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

Likvidlik riski. Likvidlik riski maliyyə öhdəliklərindən irəli gələn öhdəliklərin yerinə yetirilməsində Bankın çətinliklərlə üzləşəcəyi riskdir. Bank hər gün overnight əmanətləri, müştəri hesabları üzrə hesablaşmaların aparılması, əmanətlərin ödənilməsi, kreditlərin verilməsi və zəmanətlər üzrə ödənişlər üçün mövcud olan pul vəsaitlərindən istifadə etmək risklərinə məruz qalır. Bank yuxarıda qeyd edilən bütün tələblər üzrə öhdəliklərin eyni gündə yerinə yetirilməsi üçün kifayət qədər nağd vəsait saxlamır, belə ki, təcrübəyə əsasən həmin öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün pul vəsaitlərinin lazımı səviyyəsini kifayət qədər dəqiqliklə proqnozlaşdırmaq olar. Likvidlik riski Bankın Aktiv və Öhdəliklərinin İdarə Edilməsi Komitəsi tərəfindən idarə olunur.

Bank izafi likvidliyin xərcini optimallaşdırarkən aktivlərdəki artımı ödəmək məqsədi ilə kifayət qədər pul vəsaiti və ya onların ekvivalentlərinin mövcud olmasına, öhdəliklərdəki azalmaya və digər qanuni tələblərin yerinə yetirilməsinə xüsusi diqqət yetirərək gündəlik likvidlik riskinə nəzarət edir və hesabat verir.

Likvidlik risklərinin idarə edilməsi məqsədilə, Bank aktiv və öhdəliklərin idarə edilməsi prosesi çərçivəsində müştərilərin və bankların əməliyyatları üzrə ehtimal olunan gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinə gündəlik nəzarət edir. Bank, həmçinin Mərkəzi Bankın müəyyən etdiyi minimal likvidlik tələblərinə riayət etməlidir. Həmin əmsal yüksək likvidlik dərəcəsinə malik aktivlərin tələb edildikdə ödənilən öhdəliklərə nisbəti kimi hesablanır.

Bank, əsasən bankın ARMB-dəki vəsaitlərindən ibarət sabit maliyyələşdirmə bazasını saxlamağa çalışır.

Bankda likvidliyin idarə edilməsi aşağıdakı tədbirlərin həyata keçirilməsini tələb edir: öhdəliklərin ödəmə müddəti başa çatan zaman onların yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan likvid aktivlər üzrə təhlilin aparılması; müxtəlif maliyyələşdirmə mənbələrindən istifadənin təmin edilməsi; maliyyələşdirmə ilə bağlı problemlər yaranacağı təqdirdə planların mövcud olması; və qanunvericilikdə nəzərdə tutulan likvidlik əmsallarına və Mərkəzi Bankın müəyyən etdiyi minimal likvidlik tələblərinə riayət edilməsinə nəzarət edilməsi.

Xəzinədarlıq Departamenti maliyyə aktivləri və öhdəlikləri üzrə likvidlik profilinə dair məlumat əldə edir. Bundan sonra, Xəzinədarlıq Departamenti Bankda kifayət qədər likvidliyin təmin edilməsi məqsədilə, əsasən satış üçün nəzərdə tutulan qısamüddətli likvid qiymətli kağızlardan, banklardakı əmanətlərdən və digər banklararası kreditlərdən ibarət olan qısamüddətli likvid aktivlər üzrə portfelin adekvatlığını təmin edir.

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2023-ci il və 2022-ci il tarixlərinə öhdəliklər müqavilə üzrə ödəmə müddətlərinə görə təsnifləşdirilir. Cədvəldəki öhdəlik məbləğləri müqavilə üzrə diskont edilməmiş pul vəsaitlərini, o cümlədən maliyyə zəmanətlərini əks etdirir. Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdakı məbləğlər diskont edilmiş pul vəsaitlərinə əsaslandığına görə belə diskont edilməmiş pul vəsaitləri maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdakı məbləğlərdən fərqlənir.

Aşağıdakı cədvəldə müqavilə üzrə ödəniş müddətləri əsasında qalıq dəyəri üzrə əks etdirilmiş qeyri-törəmə maliyyə aktivlərinin ödəniş müddətləri üzrə təhlil göstərilir (maliyyə öhdəlikləri üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə bağlı zərurət yarandığı təqdirdə asanlıqla realizasiya edilə bilən aktivlər istisna olmaqla). Belə maliyyə aktivləri ehtimal olunan satış tarixi əsasında ödəniş müddəti üzrə təhlilə daxil edilir. Dəyərsizləşmiş kreditlər dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla və ehtimal olunan pul vəsaitlərinin axınına əsasən qalıq dəyəri üzrə cədvələ daxil edilir.

Ödənilməli öhdəliklər sabit olmadıqda, cədvəldə göstərilən məbləğlər hesabat dövrünün sonuna mövcud olan şərtlərə əsasən müəyyən edilir. Valyuta ödənişləri hesabat dövrünün sonuna mövcud olan spot məzənnəsindən istifadə etməklə çevrilir. 31 dekabr 2023-ci il tarixinə diskontlaşdırılmamış maliyyə öhdəliklərinin ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıda göstərilir:

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-6 ay ərzində	6-12 ay ərzində	1 ildən çox	Cəmi
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>					
Öhdəliklər					
Banklara ödəniləcək vəsaitlər	20,847	10,293	5,155	40,164	76,459
Müştəri hesabları	271,106	111,559	39,457	19,439	441,561
İcarə öhdəliyi	36	186	231	3,918	4,371
Digər maliyyə öhdəlikləri	1,155	-	-	-	1,155
Maliyyə öhdəlikləri üzrə cəmi potensial gələcək ödənişlər	293,144	122,038	44,843	63,521	523,546

31 dekabr 2022-ci il tarixinə diskontlaşdırılmamış maliyyə öhdəliklərinin ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıda göstərilir:

	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-6 ay ərzində	6-12 ay ərzində	1 ildən çox	Cəmi
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>					
Öhdəliklər					
Banklara ödəniləcək vəsaitlər	14,543	18,566	7,276	39,705	80,090
Müştəri hesabları	147,430	116,818	63,678	12,723	340,649
İcarə öhdəliyi	34	196	203	3,659	4,092
Digər maliyyə öhdəlikləri	923	-	-	-	923
Maliyyə öhdəlikləri üzrə cəmi potensial gələcək ödənişlər	162,930	135,580	71,157	56,087	425,754

Zəmanətlər və akkreditivlər üzrə likvidlik tələbləri yuxarıdakı ödəmə müddətləri üzrə təhlildə göstərilən müvafiq öhdəliklərin məbləğindən çox aşağıdır. Belə ki, Bank adətən müqavilələrə əsasən vəsaitlərin üçüncü şəxslər tərəfindən tələb edilməsini proqnozlaşdırmır. Yuxarıdakı cədvəldə göstərilən kreditlərin verilməsi üzrə müqavilələrdə nəzərdə tutulan öhdəliklərin ümumi məbləği gələcəkdə ödənilməsi tələb olunan nağd vəsaitləri mütləq şəkildə əks etdirmir. Belə ki, bu cür öhdəliklərin əksər hissəsi onların ödəmə müddətlərinin başa çatmasından əvvəl ləğv oluna bilər.

Yuxarıdakı cədvəldə müştəri hesabları müqavilə üzrə ödəmə müddətlərinə görə göstərilmişdir. Lakin, Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə uyğun olaraq, fiziki şəxslər öz əmanətləri üzrə hesablanmış faizləri itirmək şərtilə, həmin əmanətləri ödəmə müddətindən əvvəl geri götürə bilər.

Bank likvidliyin idarə edilməsi üçün yuxarıda göstərilən diskontlaşdırmanı nəzərə almadan öhdəliklərin ödəmə müddətləri üzrə yuxarıda göstərilən təhlildən istifadə etmir. Bunun əvəzində Bank aşağıda göstəriləyi kimi ehtimal olunan ödəmə müddətlərinə və likvidlik çatışmazlığına nəzarət edir:

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-6 ay ərzində	6-12 ay ərzində	1 ildən çox	Cəmi
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>					
31 dekabr 2023-ci il					
Cəmi maliyyə aktivləri	165,185	49,210	147,133	243,872	605,400
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	297,365	159,770	89,479	77,726	624,340
Ehtimal olunan ödəmə müddətlərinə əsasən xalis likvidlik boşluğu	(132,180)	(110,560)	57,654	166,146	(18,940)

	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-6 ay ərzində	6-12 ay ərzində	1 ildən çox	Cəmi
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>					
31 dekabr 2022-ci il					
Cəmi maliyyə aktivləri	151,652	19,276	3,358	326,386	500,672
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	162,928	55,926	150,778	56,122	425,754
Ehtimal olunan ödəmə müddətlərinə əsasən xalis likvidlik boşluğu	(11,276)	(36,650)	(147,420)	270,264	74,918

Bankın rəhbərliyinin fikrincə aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin və faiz dərəcələrinin uyğunluğu və/və ya nəzarət olunan uyğunsuzluğu Bankın idarə olunması üçün əsas amillərdir. Ümumiyyətlə, banklarda bu göstəricilərə tam uyğunluq təmin edilmir. Belə ki, əməliyyatlar çox zaman qeyri-müəyyən müddətə aparılır və fərqli xarakter daşıyır. Bu göstəricilər üzrə uyğunsuzluq potensial olaraq gəlirliliyi artırır, lakin eyni zamanda zərərin baş vermə riskini yüksəldə bilər. Aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətləri, eləcə də ödəmə müddətləri tamamlandıqdan sonra faiz hesablanan öhdəliklərin münasib dəyərlə əvəz edilməsi imkanı, Bankın likvidliyinin və faiz dərəcələri və mübadilə məzənnələrinin dəyişəcəyi halda onun risklərinin qiymətləndirilməsi üçün əsas amillər hesab olunur.

Rəhbərlik hesab edir ki, müştəri hesablarının böyük hissəsinin “tələb edilənədək” statusuna malik olmasına baxmayaraq, həmin vəsaitlərin əmanətçilərin sayına və növünə görə diversifikasiyası, eləcə də Bankın keçmiş təcrübəsi göstərir ki, bu cür vəsaitlər Bankın fəaliyyəti üçün uzunmüddətli və sabit maliyyə mənbəyi yaradır.

25 KAPİTALIN İDARƏ EDİLMƏSİ

Bank öz kapitalını, borc və kapital resurslarının optimallaşdırılması vasitəsilə maraqlı tərəflərə geri qaytarmağı artırılmağa davam etdirməyə imkan verəcək şəkildə idarə edir. Bankın kapitalının adekvatlığı, digər tədbirlər arasında, Bazəl Komitəsinin Kapital Adekvatlığı üzrə 1988-də təsbit edilən nisbətlərin və Bankın nəzarətində ARMB tərəfindən təsis edilmiş əmsallardan istifadə etməklə izlənilir.

Ötən il ərzində Bank tənzimləyicinin xarici kapitalın bütün tələblərinə tam cavab vermişdir. Bankın kapital strukturu, əsas kapitala və səhmdar kapitalını əhatə edən, səhmdar kapitalının sahiblərinə aid olan borc və kapitaldan ibarətdir ki, bu da kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabatda açıqlanır.

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı (“ARMB”) tərəfindən müəyyən edilmiş kapitalın adekvatlığı əmsalına riayət edilməsinə Bankın Maliyyə Direktoru və İdarə Heyətinin Sədri tərəfindən yoxlanılmış və təsdiqlənmiş müvafiq hesablamalardan ibarət aylıq hesabatlar vasitəsilə nəzarət edilir. Kapitalın idarə edilməsi ilə bağlı digər məqsədlər hər il qiymətləndirilir.

ARMB-nin kapitalın məbləği ilə bağlı mövcud tələblərinə əsasən banklar: (a) məcmu kapitalın minimal məbləğini 50,000 min AZN (2022: 50,000 min AZN) həcmində saxlamalı; (b) məcmu kapitalın risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərə nisbətini (“məcmu kapitalın adekvatlıq əmsalı”) minimal 12% (31 dekabr 2022: 12%) və (c) 1-ci dərəcəli kapitalın risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərə nisbətini (“1-ci dərəcəli kapitalın adekvatlıq əmsalı”) minimal 6% (31 dekabr 2022: 6%) və ya yuxarı saxlanılmasını təmin etməlidir.

ARMB-nin kapital tələblərinə uyğun olaraq hesablanmış Bankın kapitalının tərkibi aşağıdakı kimidir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2023	2022
1-ci dərəcəli kapital		
Nizamnamə kapitalı	65,500	65,500
Bölüşdürülməmiş mənfəət əlavə etməklə	34,707	27,147
Qeyri-maddi aktivlər çıxılmaqla	(3,907)	(3,331)
Cəmi 1-ci dərəcəli kapital	96,300	89,316
Cari il üzrə mənfəət	8,513	7,559
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatı əlavə etməklə	7,194	5,775
Cəmi tənzimləyici kapital	112,007	102,650
Risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlər	614,294	488,396
Kapitalın adekvatlığı əmsalı	18.23%	21.02%
1-ci dərəcəli kapitalın risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərin əmsalına nisbəti	15.68%	18.29%

26 TƏƏHHÜDLƏR VƏ ŞƏRTİ ÖHDƏLİKLƏR

Məhkəmə prosesləri. Adi fəaliyyət gedişində vaxtaşırı olaraq Banka qarşı irəli sürülə biləcək iddialarla əlaqədar, Bankın rəhbərliyi öz təxminlərinə və daxili peşəkarların məsləhətlərinə əsasən hesab edir ki, bu iddialarla bağlı heç bir əhəmiyyətli zərər baş verməyəcəkdir və müvafiq olaraq hazırkı maliyyə hesabatlarında zərərlərin ödənilməsi üçün hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır.

Vergi qanunvericiliyi. Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. Bankın əməliyyatları və fəaliyyəti ilə bağlı vergi qanunvericiliyinə dair rəhbərliyin mövqeləri müvafiq vergi orqanları tərəfindən sual altına qoyula bilər.

Bankın rəhbərliyi hesab edir ki, onun tərəfindən müvafiq qanunvericiliyin şərhli düzgündür və vergi, xarici valyuta və gömrük qanunvericiliyi ilə bağlı Bankın mövqeləri dəyişilməyəcəkdir. Müvafiq olaraq, 31 dekabr 2023-ci il tarixinə potensial vergi öhdəlikləri üzrə hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır.

Vergi orqanları tərəfindən vergi ödəyicisinin son üç təqvim ilindən çox olmayan fəaliyyəti yoxlanıla bilər. Müəyyən hallarda yoxlama daha artıq dövrləri əhatə edə bilər.

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR 31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (min Azərbaycan manatı ilə)

İqtisadi normativlərə riayət edilməsi. 31 dekabr 2023-ci il və 2022-ci il tarixlərinə Bank bir borcalan və ya əlaqəli borcalanlar qrupu üzrə kredit risklərinin tənzimlənməsinə dair qaydalar üzrə ARMB tərəfindən müəyyən edilmiş şərtləri pozmuşdur.

Qaydaya əsasən, bir borcalanın və ya əlaqəli borcalanlar qrupunun təminatlı və təminatlı kredit risklərinin məcmu məbləği tutulmalardan sonra bankın 1-ci dərəcəli kapitalının 25%-dən çox ola bilməz. 31 dekabr 2023-ci il və 2022-ci il tarixlərinə bu nisbət müvafiq olaraq 23% və 26% təşkil etmişdir.

Kredit öhdəlikləri. 31 dekabr tarixinə Bankın təəhhüdlər və şərti öhdəlikləri aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2023	2022
Verilmiş maliyyə zəmanətləri	91,333	113,815
İstifadə edilməmiş kredit xətləri	9,293	5,774
Cəmi kreditlərlə bağlı öhdəliklər	100,626	119,589

İstifadə edilməmiş kredit xətləri və zəmanətlər üzrə müqavilədə nəzərdə tutulan ümumi borc məbləği mütləq şəkildə pul vəsaitləri üzrə gələcək tələbləri əks etdirmir, belə ki, həmin öhdəliklərin müddəti borcalana vəsaitlər təqdim edilmədən başa çata və ya ləğv oluna bilər.

Kredit verilməsi ilə bağlı bütün öhdəliklər aşağıdakı valyutalarda olmuşdur:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2023	2022
ABŞ dollar	56,003	52,102
Azərbaycan manatı	38,292	47,235
Avro	6,331	20,252
Cəmi	100,626	119,589

27 MALİYYƏ ALƏTLƏRİNİN ƏDALƏTLİ DƏYƏRİ

(a) *Amortizasiya edilmiş dəyərdə qeydə alınan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri*

31 dekabr 2023-ci il və 2022-ci il tarixlərinə amortizasiya edilmiş dəyərdə qeydə alınan maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri təxminən onların qalıq dəyərinə bərabərdir.

Ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələrinə görə ədalətli dəyərin təhlili və ədalətli dəyərlə qiymətləndirilməyən aktivlərin qalıq dəyəri aşağıda göstərilir:

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	31 dekabr 2023-ci il 3-cü Səviyyə	31 dekabr 2022-ci il 3-cü Səviyyə üzrə
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ		
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri və ARMB-də yerləşdirilmiş məcburi ehtiyatlar		
Nəgd pul vəsaitləri	6,651	7,535
ARMB-dəki qalıqlar (məcburi ehtiyat əmanətlərindən başqa)	71,814	40,745
ARMB-dəki məcburi qalıqlar	23,456	9,964
Digər banklardakı müxbir hesablar və overnayt əmanətlər	44,973	84,058
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından		
- Digər banklarla qısamüddətli yerləşdirmələr	25,881	19,273
İnvestisiya qiymətli kağızları		
- Borc və səhm qiymətli kağızları	49,364	32,190
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar		
- Hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlər	365,550	305,939
- Fərdi şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlıq kreditləri	21,587	18,970
- Fərdi şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri	15,528	8,682
Digər maliyyə aktivləri	1,710	1,046
CƏMİ	626,514	528,402
Ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələrinə görə ədalətli dəyərin təhlili və ədalətli dəyərlə qiymətləndirilməyən öhdəliklərin qalıq dəyəri aşağıda göstərilir:		
	31 dekabr 2023-ci il 3-cü Səviyyə üzrə ədalətli dəyər	31 dekabr 2022-ci il 3-cü Səviyyə üzrə ədalətli dəyər
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ		
Banklara ödəniləcək vəsaitlər		
- Azərbaycan Respublikası Sahibkarlığın İnkişafı Fonduna ödəniləcək vəsaitlər	48,159	48,206
- Digər bankların qısamüddətli yerləşdirmələri	13,167	23,931
- Bankların müxbir hesabları	1,123	835
- Azərbaycan İpoteka və Kredit Zəmanət Fonduna ödəniləcək vəsaitlər	11,948	5,777
- Yerli bankların məhdud müxbir hesabları	1,650	1,275
- Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyinə ödəniləcək vəsaitlər	412	66
Müştəri hesabları		
- Fiziki şəxslərin cari/tələbli hesabları	160,263	25,741
- Fiziki şəxslərin müddətli əmanətləri	19,584	100,444
- Digər hüquqi şəxslərin cari/hesablaşma hesabları	190,117	98,854
- Digər hüquqi şəxslərin müddətli əmanətləri	64,002	97,022
- Dövlət və ictimai təşkilatların müddətli əmanətləri	7,201	13,810
- Dövlət və ictimai təşkilatların cari/hesablaşma	394	4,778
İcarə öhdəlikləri	4,371	4,092
Digər maliyyə öhdəlikləri	1,155	923
CƏMİ	523,546	425,754

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

28 ƏLAQƏLİ TƏRƏFLƏRLƏ ƏMƏLİYYATLAR

Tərəflər o zaman əlaqəli hesab olunur ki, onlar bir və ya bir neçə qrupun nəzarəti altında olsun və ya onlardan biri digərinə nəzarət edə bilsin və yaxud maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı qərar qəbul edərkən digər tərəfə əhəmiyyətli təsir göstərə bilsin. Əlaqəli tərəflər ilə hər hansı mümkün münasibətlər nəzərdən keçirilərkən həmin münasibətlərin mahiyyətinin onların hüquqi formasından üstünlüyü prinsipi tətbiq olunur.

31 dekabr 2023-ci il tarixinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqlar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Baş müəssisə	Digər əlaqəli tərəflər	Əsas idarə heyəti
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	245	18	-
Banklardan və maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	-	3,684	-
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	-	-	199
Banklara ödəniləcək vəsaitlər	9,537	-	-
Müştəri hesabları	-	-	1,142

31 dekabr 2022-ci il tarixinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqlar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Baş müəssisə	Digər əlaqəli tərəflər	Əsas idarə heyəti
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,742	5	-
Banklardan və maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	-	9,091	-
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	-	10	14
Banklara ödəniləcək vəsaitlər	537	-	149
Müştəri hesabları	-	-	93

2023-ci il üzrə əlaqəli tərəflərlə gəlir və xərc maddələri aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Baş müəssisə	Digər əlaqəli tərəflər	Əsas idarə heyəti
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>			
Faiz gəlirləri	-	15	17
Faiz xərcləri	29	-	-
İnzibati və əməliyyat xərcləri	-	-	-

2022-ci il üzrə əlaqəli tərəflərlə gəlir və xərc maddələri aşağıdakı kimi olmuşdur:

“ZİRAAT BANK AZƏRBAYCAN” ASC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR 31 DEKABR 2023 -Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (min Azərbaycan manatı ilə)

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Baş müəssisə	Digər əlaqəli tərəflər	Əsas idarə heyəti
Faiz gəlirləri	-	-	2
Faiz xərcləri	-	-	1
İnzibati və əməliyyat xərcləri	-	116	-

Əsas idarəedici heyətə edilmiş ödənişlər aşağıda təqdim edilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2023	
	Xərclər	Xərclər
Qısamüddətli ödənişlər:		
- Əmək haqları	1,523	1,434
Cəmi	1,523	1,434

Bankın on doqquz nəfərdən ibarət olan rəhbərliyinin əsas heyətinə ödənişlər müqavilə üzrə əmək haqqından və illik mükafatlardan ibarətdir. İdarəedici rəhbərliyə cəmi ödənişlər mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabatda əməliyyat xərcləri kimi göstərilmişdir.

29 HESABAT TARİXİNDƏN SONRAKI HADİSƏLƏR

Hesabat tarixi ilə bu maliyyə hesabatlarının təsdiq edildiyi tarix arasında heç bir düzəliş edilmiş və ya əhəmiyyətli düzəliş olunmayan hadisələr baş verməmişdir.